

TRYSIL KOMMUNE
-stavgaket foran

Årsberetning 2022

Dato: 27.3.2023

Politisk ledelse (31.12.22)	Møtevirksomhet	Administrativ ledelse (31.12.22)
<p>Kommunestyret:</p> <p>POSISJONEN</p> <p>Ordfører: Erik Sletten (Sp)</p> <p>Varaordfører: Stine Akre (SV)</p> <p>Senterpartiet: Ole André Storsnes Tone Merete Øvergård Per Gunnar Stensvaag Kirsten Winge Bjørn Erik Støa Henrik Skogstad Inger Sørensen Hans Gunnar Solvang Jan Ove Lyseggen</p> <p>Fremskrittspartiet: Per Johnny Talaasen</p> <p>OPPOSISJONEN</p> <p>Arbeiderpartiet: Turid Backe-Viken Jon Edvard Storfjord Malin Skålhot Åkesson Einar Hyllvang Frank W. Lie Bråten Oddmund Myhr Elisabeth Sakrisson Terje Stenseth</p> <p>Høyre: Anders Nyhuus Linn Rundfloen Thomas Pedersen</p>	<p>Antall møter og behandlede saker i politiske organ i 2022 (2021):</p> <p>Kommunestyret: 10 (10) møter 79 (91) saker</p> <p>Formannskapet: 11 (14) møter 74 (62) saker</p> <p>Hovedutvalg for helse og omsorg: 5 (8) møter 19 (24) saker</p> <p>Hovedutvalg for forvaltning og teknisk drift: 10 (11) møter 40 (63) saker</p> <p>Hovedutvalg for oppvekst og kultur: 9 (8) møter 24 (41) saker</p> <p>Fondsstyret: 2 (5) møter 5 (20) saker</p> <p>Kontrollutvalget: 6 (6) møter 62 (45) saker</p> <p>Klagenemda (eiendomsskatt): 2 (1) Møter 14 (16) Saker</p> <p>Eldreråd og Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne: 6 (8) møter 12 (18) saker</p>	<p>Kommunedirektør: Jan Sævig</p> <p>Kommunalsjef for helse og mestring: Britt Støa</p> <p>Kommunalsjef for Samfunnsutvikling: Bente Hagen</p> <p>Kommunalsjef for oppvekst Hanne Stolt Wang</p> <p>Stab og støtte:</p> <p>Økonomisjef: Gerard Kort</p> <p>HR-leder: Lasse Bolstad</p> <p>IKT-leder: Jan De Doncker</p> <p>Avdelingsleder kommunikasjon: Harald Nyberg</p>

Innhold

1	Kommunedirektørens kommentar	4
1.1	Innledning.....	4
1.2	Kommunens økonomi	4
1.3	Kommunestyrets budsjettpremisser	6
1.4	Oppsummering	6
2	Regnskap med finansiell analyse	8
2.1	Forklaring av noen sentrale begreper	8
2.2	Balanse	9
2.2.1	Kommentarer til balansen	10
2.3	Finansieringsanalyse – tall	14
2.3.1	Resultat.....	15
2.3.2	Nøkkeltall	16
3	Avvik mellom regnskap og budsjett	19
3.1	§5-4-Bevilgningsoversikter – drift	19
3.2	§5-4 2. ledd, bevilgninger til drift.	20
3.3	1 – Sentraladministrasjon, inkl. Kirkelig fellesråd.....	22
3.4	2 – Oppvekst.....	26
3.5	3 – Helse og mestring.....	30
3.6	4,5,6 – Samfunnsutvikling	35
3.7	Samlede virksomhet (inkl. Trysil Kommuneskoger KF)	42
3.8	Avvik mellom regnskap og budsjett – skjema 2A	45
4	Interkommunalt samarbeid hvor Trysil kommune er vertskommune	50
5	Likestillingsredegjørelse for Trysil kommune	51
5.1	Tilstand for kjønnslikestilling	51
5.2	Heltid og deltid.....	53
5.2.1	Heltid/deltid – kjønnsfordelt	54
5.3	Gjennomsnittlig stillingsprosent	55
5.4	Midlertidig ansettelse i Trysil kommune (kvinner og menn).....	57
5.5	Likelønn	58
5.6	Fravær.....	59
5.6.1	Barn og barnepassers sykdom	59
5.6.2	Egen- og legemeldt fravær	59
5.6.3	Foreldrepermisjon	60
6	Etisk standard i virksomheten	62
7	Utvikling i innbyggertall, bosetning og sentrale føringer	64
7.1	Endringer i befolkningen.....	65

1 Kommunedirektørens kommentar

1.1 Innledning

Årsberetningen beskriver de forhold som kreves i henhold til lov og forskrift. I tillegg til årsberetningen legges det frem en årsmelding som presenterer aktiviteten i de forskjellige sektorene. Alle kommunalsjefer vil i årsmeldingen presentere sin sektor i forhold til aktivitet/resultatmål, helse, miljø og sikkerhet og utvikling av tjenestetilbud/omfang frem til nå, samt behov i tiden som kommer.

Årsberetningen og årsmeldingen danner grunnlag for prosessen med kommende års budsjett og økonomiplan.

Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommunale foretak, pålegger disse å legge frem eget særregnskap og årsberetning. Disse dokumentene blir behandlet av formannskapet og kommunestyret som en egen sak.

1.2 Kommunens økonomi

2022 har vært et uoversiktlig år, og dermed også krevende.

I forhold til det vi budsjetterte med av frie inntekter så var

- Skatteinngangen - resultat: kr. 216 193 218,- mot kr. 214 166 000,- budsjettert (revidert i T2). Her kom det et kraftig løft i november som medførte at vi oppnådde budsjett.
- Rammetilskuddet ble kr. 230 885 000,- mot budsjett kr. 218 368 000,-
- Inntektsutjevningen ble kr. 36 687 210,- mot kr. 26 009 000,- budsjettert.
- Eiendomsskatten ble kr. 46 389 000,- Mot budsjett kr. 47 000 000,-

Vi ser at de skatteinntektene kommunen fikk ikke avviker så mye fra det vi budsjetterte med, men at det ble store avvik i rammetilskudd og inntektsutjevning, som henger sammen med en ekstra kompensasjon, som kom sent på året.

Det som har vært mest uoversiktlig i 2022 var at kommunene (via KS) inngikk en sentral avtale 20. desember 2021 med arbeidstakerorganisasjonene som minst fordoblet betalingen for overtidarbeid og i mange tilfeller også merarbeid under koronapandemien. Avtalen åpnet blant annet for å bruke overtid i større grad, slik at kommunene kunne mobilisere arbeidskraft.

Selv om avtalen er forståelig, har dette kostet mye, sett med økonomiske øyne. Vi måtte bare ta kostnaden og stole på lovnader som KS hadde fått fra sentrale politikere, som skulle tolkes at vi fikk dette kompensert. Likevel varte usikkerheten helt til november, hvor det omsider ble avklart en bra kompensasjon for Trysil. Dette er vi fornøyd med, selv om vi mener at det har skapt stor usikkerhet for mange kommuner gjennom året ved så utydelig kommunikasjon fra KS og regjering. (kunne ha vært kommunisert mye bedre i løpet av 2022.)

Det som har preget verdenssituasjonen var at Russland den 24. februar valgte å starte en offensiv mot store deler av Ukraina. Vi hadde på dette tidspunkt håpet på at koronapandemien var bak oss, at vi skulle komme tilbake til «normalen» og at vi igjen kunne bygge opp økonomien. Men denne gangen ei, Russlands invasjon medførte at mange tjenester til og fra Ukraina stoppet opp, noe som har påvirket ulike deler av økonomien i Europa. Mange matvarer har økt i pris, det samme har mange andre varer, leveransetider har blitt lengre og energipriser har øket til det flerdoble gjennom vinteren i 2022.

Strømprisene har alle merket, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. I Trysil sliter mange bedrifter fremdeles med høye strømpriser, selv om prisene gikk noe ned på slutten av 2022. Frykten for konkurser og enorme tap ble realistisk i løpet av kort tid. Bedrifter som hadde bygget opp en renommé gjennom lang tid, måtte enten stenge midlertidig eller definitivt. Særlig bedrifter som bruker mye energi i produksjonsprosessen ble hardt rammet. Trysil kommune valgte derfor å støtte mindre bedrifter med kr. 2 mill. utover det som Staten bidro med som kompensasjon.

Vi fikk mange søknader og potten ble bra fordelt blant søkerne.

Trysil kommune merket naturligvis også en sterk økning i energipriser for oppvarming og energiforsyning av sine kommunale bygg. Dette gjorde at energikostnadene for (kun) elektrisk forbruk økte fra kr. 5 mill. i 2020 til kr. 7,7 mill. i 2021 og så kr. 14,5 mill. i 2022. For 2022 var dette langt over den summen vi budsjetterte med. (Dette legger jo klart press på ethvert budsjett, spesielt når utgangspunktet er et null-resultat i opprinnelig budsjett.) Likevel har vi gjennomført investeringer i LED, har senket temperaturer på kontorene og har tegnet fastprisavtale med Trysil Fjernvarme AS for 5 år til en akseptabel strømpris på 90 øre pr KWh. Dette gir god forutsigbarhet.

På motsatt side eier Staten og en del kraftkommuner selv store deler av kraftproduksjonen gjennom vannkraft, vindkraft og distribusjon av kraft ut til Norge og resten av Europa. Dette har bidratt sterkt til at våre skatteinntekter ble så gode. Dette var ganske tydelig på skatteinntektene våre. De har aldri vært så høye og gikk forbi alle villeste prognoser opp til kr. 216 mill. for Trysil. Dette er en økning fra 2021 med hele kr. 21 mill. En usedvanlig stor økning altså og det hjelper heldigvis til å holde noenlunde takt med kostnadsveksten.

Vi har hatt en sterk inflasjonsvekst gjennom 2022. Dette er et resultat av at (stiger jo sterkt, når alle) kostnader i produksjonsleddet steget (stiger) bortimot ukontrollert. Som en reaksjon på økende inflasjon er Norges Bank nødt til å øke sine renter og det igjen betyr økte lånekostnader for bedrifter, privatpersoner og kommuner. Med store investeringer er dette en perfekt storm for å bremse opp kraftig i en bransje som var overopphetet med stor etterspørsel i koronatiden. Plutselig står mange byggeprosjekter på vent og bedrifter viser investeringsvegving med så mye usikkerhet i markedet. Inflasjonen ultimo 2022 endte på 6,7 %. Den har ikke vært så høy siden 80-tallet. For oss som kommune har rentekostnader økt med en god del mer enn budsjettert.

Kommunedirektøren vil påpeke et par, tre punkter spesielt:

Regnskapet på helse- og mestring er ikke bra:

Vi må snart både administrativt og politisk ta inn over oss hvordan vi må budsjettere når vi driver en sektor med over 50 ledige stillinger. Vi klarer ikke å rekruttere inn personer til disse stillingene så vi må hver uke fylle på med rundt 250 vakter. Da det ikke er mulig å få tak i vikarer, må egne ansatte ta ekstra vakter. Dette medfører store utlegg med overtid til dag, kveld natt og helgevakter. Regnskapet sprekker kraftig på dette området.

Det er også riktig å påpeke at de store kostnadene som var knyttet til KS avtalen var innen helse- og mestring, men da vi fikk dekket dette av staten ligger summene inntektsført på finansområdet.

Vi har også gjort noen omorganiseringer gjennom året. Her er det ikke helt samsvar mellom de kostnader budsjettet viser og hvor de til slutt ble kostnadsført.

Et siste punkt, der vi har bommet litt på budsjettet var «særlig ressurskrevende». Her har det skjedd endringer blant våre «pasienter» gjennom året, så forskjellen mellom budsjett og hva vi faktisk har fått refundert har blitt hele kr. 9 millioner. Her har vi vært for optimistiske, samt at vi har ikke klart å gjøre budsjettendringer i takt med endringer som faktisk har funnet sted gjennom året.

Netto driftsresultatet ble negativt med kr. 6,3 mill. Bunnlinjen er, som loven påkrever, gjort opp i null.

En skulle nesten tro at alt var kullsvart, men det er jo langt fra sannheten. Det skjedde mye bra i Trysil, også i 2022.

Netto driftsresultatet er negativt av noen grunner og det er ikke bare kostnadsveksten som har gjort det. Vi slutførte bredbåndsprosjektet nesten helt, hvoretter det kun er få abonnenter igjen og dette slutføres i 2023. Der er Trysil en av de første i landet til å ha en så god bredbåndsdekning med fiber til alle innbyggere. Det har vært publisert diverse solskinnshistorier om folk som fikk mulighet til å jobbe hjemmefra fra «hvor ingen skulle tru at nokon kunne bu». Dette kan bidra til forsterket attraktivitet, både for private som ønsker å bo og jobbe i Trysil og for bedrifter som ønsker å etablere seg. Hele prosjektet har vært kostnadskrevende og takket mange bidrag fra Trysil Kommuneskoger KF har vi fått til noe unikt i Norge!

Kommunen driver mye med aktiv sentrumsutvikling og både BUA utlånsordningen med tilrettelagt infrastruktur for ungdom og benker, boder vil gi et løft til området rundt Løkjasvingen.

Videre er det lagt mye innsats i en oppdatert samfunnsdel som en del av kommuneplanen. Dette vil gi gode retningslinjer for å sette ut en riktig kurs inn til en framtid hvor Trysil kan blomstre som et bærekraftig samfunn.

Det legges mye vekt på nærværarbeid og vi har gjennomført flere dager med tema «Jeg er mitt arbeidsmiljø». Prinsipper som «Leder før lege» står sentrale i arbeidet med nærvær og en god fungerende rutine rundt HMS og rapportering er iverksatt. Den skal optimaliseres videre.

Å stå i arbeidet lengre må lønne seg, ifølge våre politikere og det ble vedtatt å innføre en prøveordning med tjenestefri med lønn 5 dager i året ved fylte 62 år og ytterligere 3 dager ved fylte 65 år. Dette bør resultere i at flere ønsker å stå i jobb utover fylte 62 år.

Kommunestyret har sagt «JA» til et spennende prosjekt, overgang til skybaserte løsninger innen IKT. Dette gir oss muligheter til å jobbe enda mer effektivt og fleksibelt.

1.3 Kommunestyrets budsjettpremiser

Det ble ikke spesifisert premisser utover finansielle måltall for bruken av bevilgningene i budsjettet for 2022. Det jobbes nå med å få vedtatt kommunens samfunnsdel. Der blir det nedfelt mer om målstyring ut fra et styringsdokument som en del av kommuneplanen.

1.4 Oppsummering

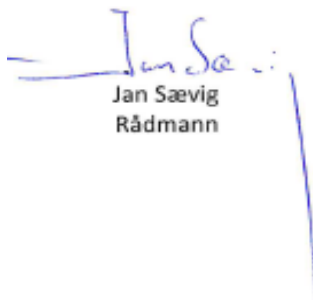
Vi har hatt et stabilt innbyggertall, noe som vi regnet med. Folketallet er en viktig indikator for det vi kan forvente i statlige overføringer og vi må gjøre det vi kan for å opprettholde innbyggertallet på et akseptabelt nivå. Vi ser at Trysil har høy attraktivitet, men som ellers i landet sliter vi med å fylle opp ledige stillinger, først og fremst i Helse og Mestringstjenester. På diverse foredrag kommer det fram at vi vil få en kamp om ressursene med en sterkere aldrende befolkning og endret tjenesteprofil som henger sammen med en endret demografi.

Vi har gjennom året hatt en stabil likviditet. Kommunens bruk av midler må prioriteres enda sterkere i årene som kommer og vi må hele tiden være bevisst på at midler settes inn på strategisk fornuftige utviklingsområder og at effektiviseringer og tiltak må effektueres slik vi har fått oppdrag om fra kommunestyret. Det er likevel utfordrende å følge opp alle styringssignaler som staten og våre politikere gir i en kombinasjon med forventninger fra innbyggerne og næringslivet og endrende

demografiske forutsetninger. Administrasjonen oppfattet dette som en enorm utfordring, i hvert fall gjennom 2022. Hva 2023 og videre bringer, vet vi ikke. Forhåpentligvis vil krigen i Ukraina bli avsluttet i løpet av 2023, selv om signalene ikke viser i denne retningen.

Det må alltid være et mål å forbedre kommunens netto driftsresultat de kommende år til samme nivåer som vi har hatt i tidligere perioder. Kommunens gjennomføring av større investeringer vil være avgjørende for mer effektiv drift. Satsing på prosjekter som hjelper Trysil å oppnå sine strategiske mål må derfor prioriteres. Samtidig må kommunen ha sterkere fokus på gevinstrealisering i alle ledd, spesielt innenfor digitalisering. Det siste forventer vi å kunne oppnå med reisen til skyen med SÅTE-IKT.

En kontinuerlig utfordring fremover, blir selvsagt å prioritere kommunens ressurser slik at disse blir forvaltet på en best mulig måte. Kravet til kontinuerlig forbedring, omstillingsevne, kompetanseutvikling og effektivitet vil ligge der hele tiden. Det vil være nødvendig å erverve og vedlikeholde kompetanse for å kunne fastsette tjenestetilbudet til det nivået Stortinget gjennom lover og forskrifter har forpliktet kommunene å yte overfor innbyggerne. Dette krever stor innsats både fra den politiske og administrative ledelse, og ikke minst fra medarbeidere i de ulike deler av kommuneadministrasjonen.

Jan Sævig
Rådmann

01. april 2023

2 Regnskap med finansiell analyse

Denne delen av årsrapporten beskriver kommunens balanse for 2022, finansieringsanalyse med avviksanalyse, resultatregnskap og nøkkeltall. Det vises forøvrig til regnskapet for 2022.

2.1 Forklaring av noen sentrale begreper

Balansen

Balansen viser kommunens bokførte eiendeler, gjeld og egenkapital. Eiendeler består av omløpsmidler (kasse, bank, kortsiktige fordringer og premieavvik) og anleggsmidler (utlån og langsiktige plasseringer, samt faste eiendommer og anlegg). Gjelden er delt inn i kortsiktig og langsiktig, hvor den kortsiktige omfatter gjeld med betalingsfrist ca. 30 dager fram i tid, samt avsatte feriepenger og arbeidsgiveravgift av disse. I egenkapitalen inngår fond, regnskapsmessig resultat og kapitalkonto.

Arbeidskapitalen

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Det er den kapitalen kommunen har til disposisjon på et bestemt tidspunkt til å dekke sine løpende utgifter. Endringer i arbeidskapitalen uttrykkes som differansen mellom kommunens anskaffelse og anvendelse av midler korrigert for endringer i beholdningen av ubrukte lån.

Finansieringsanalysen

Finansieringsanalysen gir uttrykk for hvordan pengene er kommet inn i kommunen, og på hvilken måte de er benyttet. Oversikten er delt inn i to hoveddeler, drift og investeringer (i henhold til kravet i kommuneloven om å vise netto driftsresultat og hvilket driftstilskudd en benytter til investeringsformål). Dette oppsettet er i tråd med budsjett- og regnskapsforskriftene. Da det ikke er lov å låne penger til driftsformål, skal netto driftsresultat være positivt.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat fremkommer som differansen mellom summen av driftsinntekter, renteinntekter og mottatte avdrag på utlån og summen av driftsutgifter, renteutgifter og avdrag på lån. Resultatbegrepet er et uttrykk for kommunens evne til å frigjøre midler gjennom løpende drift til avsetninger og fremtidige investeringer.

Kommunalt regnskapsresultat

Kommunalt regnskapsresultat er merforbruk (merutgifter/mindreinntekter) eller mindre forbruk (mindre utgifter/merinntekter) som fremkommer i henhold til forskriftene for kommunal regnskapsføring. Slik det er presentert her, er det tatt utgangspunkt i endringer i arbeidskapital og justert denne for avsetninger og bruk av tidligere avsetninger, de såkalte interne finansieringstransaksjoner.

Nøkkeltallene

Nøkkeltallene gir uttrykk for hvordan kommunens finansielle stilling har utviklet seg de siste årene, basert på forskjellige analyseobjekter.

2.2 Balanse

§ 5-8 Balanseoversikt			
EIENDELER	Note	2022	2021
		UB 31.12	UB 31.12
A. Anleggsmidler	5.3	2 194 460 906,08	2 105 592 875,09
I. Varige driftsmidler		862 058 385,01	849 938 891,95
1. Faste eiendommer og anlegg		823 206 731,59	813 054 808,19
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		38 851 653,42	36 884 083,76
II. Finansielle anleggsmidler		365 988 987,07	350 021 018,14
1. Aksjer og andeler	5.4	282 478 289,12	280 759 820,12
2. Obligasjoner		0,00	0,00
3. Utlån	5.5	83 510 697,95	69 261 198,02
III. Immaterielle eiendeler		0,00	0,00
IV. Pensjonsmidler	5.9	966 413 534,00	905 632 965,00
B. Omløpsmidler		284 186 806,26	325 830 397,81
I. Bankinnskudd og kontanter		126 341 527,39	167 425 033,97
II. Finansielle omløpsmidler		14 694 928,81	16 303 563,95
1. Aksjer og andeler	5.6	14 694 928,81	16 303 563,95
2. Obligasjoner		0,00	0,00
3. Sertifikater		0,00	0,00
4. Derivater		0,00	0,00
III. Kortsiktige fordringer		143 150 350,06	142 101 799,89
1. Kundefordringer		64 953 906,37	65 205 579,25
2. Andre kortsiktige fordringer		0,00	0,00
3. Premieavvik	5.9	78 196 443,69	76 896 220,64
Sum eiendeler		2 478 647 712,34	2 431 423 272,90
		2022	2021
		UB 31.12	UB 31.12
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		588 726 502,66	598 666 521,15
I. Egenkapital drift		88 895 396,77	95 257 814,07
1. Disposisjonsfond		39 210 623,21	30 450 913,33
2. Bundne driftsfond	5.10	49 684 773,56	64 806 900,74
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0,00	0,00
II. Egenkapital investering		21 033 639,17	27 566 864,63
1. Ubundet investeringsfond		11 177 412,71	13 177 412,71
2. Bundne investeringsfond	5.10	9 856 226,46	14 616 340,22
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0,00	-226 888,30
III. Annen egenkapital		478 797 466,72	475 841 842,45
1. Kapitalkonto	5.2	486 282 626,72	483 327 002,45
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-7 485 160,00	-7 485 160,00
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0,00	0,00
D. Langsiktig gjeld		1 753 020 825,94	1 708 831 956,54
I. Lån		793 042 096,94	817 923 614,54
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	5.7	329 969 904,94	340 351 422,54
2. Obligasjonslån	5.7	125 156 000,00	125 156 000,00
3. Sertifikatlån	5.7	337 916 192,00	352 416 192,00
II. Pensjonsforpliktelse	5.9	959 978 729,00	890 908 342,00
E. Kortsiktig gjeld		136 900 383,74	123 924 795,62
I. Kortsiktig gjeld		136 900 383,74	123 924 795,62
1. Leverandørgjeld		0,00	0,00
2. Likviditetslån		0,00	0,00
3. Derivater		0,00	0,00
4. Annen kortsiktig gjeld		133 292 194,42	117 175 685,30
5. Premieavvik	5.9	3 608 189,32	6 749 110,32
Sum egenkapital og gjeld		2 478 647 712,34	2 431 423 273,31
F. Memoriakonti		41 715 756,54	86 566 082,86
I. Ubrukte lånemidler		44 842 545,54	86 566 082,86
II. Andre memoriakonti		-3 126 789,00	0,00
III. Motkonto for memoriakontiene		-41 715 756,54	-86 566 082,86

2.2.1 Kommentarer til balansen

2.2.1.1 Kapitalstruktur

Sammensetningen av balanseregnskapets aktiva (eiendeler) og passiva (gjeld og egenkapital) pr. 31.12 er et resultat av kommunens økonomiske virksomhet i året som har gått.

Totalkapitalen i kommunens balanse økte med 47,2 mill. kr fra 2021 til 2022. Veksten i balansens aktivaside kommer mest fra en økning 60,8 mill. kr, i kommunens pensjonsmidler. Bankmidler minsket med 41,1 mill.

På passivasiden har lånegjelda blitt redusert med 25 mill. kr. og vi hadde en økning med 69 mill. kr i pensjonsforpliktelser, mens fondsbeholdningen ble redusert med 13,1 mill. kr. Dette var mest bundne drifts- og investeringsfond som ble brukt i 2022 (til bl.a. selvkost). Disposisjonsfondet ble styrket med 8,76 mill. kr. noe som løfter fondet til 4,69 % av driftsinntektene. Vi er på vei til å klare 5 % som ble nedfelt som et finansielt måltall.

Akkumulert totale premieavvik økte med 1,8 mill. kr til 74,6 mill. kr. Andre kortsiktige fordringer er økt med 16,1 mill. kr. til 133,3 mill. kr. Dette inkluderer 43 mill. kr. til leverandører og 49,4 mill. kr. til feriepengeoppgjør for 2023.

Omløpsmidlenes andel av kommunens eiendeler utgjør 11,5 %. Omløpsmidlene står bokført med 284,2 mill. kr ved regnskapsårets utgang, hvorav 78,2 mill. kr. er premieavvik som tidligere ble ført som inntekter. (vi har også 3,6 mill. kr. som tidligere ble ført som utgifter, som derfor reduserer vårt totale netto premieavvik)

Verdien av anleggsmidlene økte med 88,9 mill. kr etter aktivering/avskrivning og opp-/nedskrivninger. Anleggsmidlenes andel av eiendelene utgjør 88,5 % ved regnskapsårets utgang. Bokført verdi av kommunens anleggsmidler er 2 194 mill. kr.

Langsiktig gjeld, inkl. pensjonsforpliktelser og etter avdrag, er 1 753 mill. kr. Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser var ved årsskiftet 793 mill. kr, eller 32 % av balanseregnskapets passivaside.

Kommunene fører brutto pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser i balansen. Pensjonspremien skal først utgiftsføres, men i tillegg skal det, etter nærmere angitte regler, beregnes en netto pensjonskostnad, og avviket mellom denne og den betalte pensjonspremien (premieavviket) skal også inntekts- eller utgiftsføres. I en situasjon hvor pensjonspremien overstiger netto pensjonskostnad skal premieavviket inntektsføres (og balanseføres mot kortsiktige fordringer), og nettovirkningen blir dermed at det utgiftsføres et lavere beløp enn den faktiske premien. I en situasjon hvor pensjonspremien er lavere enn netto pensjonskostnad skal premieavviket utgiftsføres (og balanseføres mot kortsiktig gjeld), og det utgiftsføres dermed et høyere beløp enn den faktiske premien. Det som faktisk blir ført som kommunens pensjonskostnad er netto pensjonskostnad tillagt amortisering av premieavviket fra tidligere år og administrasjonskostnader.

Forskrifter til regnskapsloven gir nærmere regler om de forutsetninger som skal benyttes ved beregning av årets netto pensjonsforpliktelse og netto pensjonskostnad. Det er aktuarer som foretar beregninger og de legger mange faktorer inn når de gjør sine beregninger. Eksempler på faktorer er: Antall medlemmer, gjennomsnittsalder, gjennomsnittslønn, avkastning av pensjonsmidler, årlig lønnsvekst, årlig økning i Folketrygdens grunnbeløp, årlig regulering av pensjoner, død og uførhetsutvikling, fratredelseshyppighet.

Balanseførte verdier på kommunens pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser var hhv. 966,4 mill. kr og 960 mill. kr. Pensjonsmidler ble økt med 60,8 mill. kr mens pensjonsforpliktelser ble økt med

69 mill. kr. Differansen mellom pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser dekkes inn av fremtidig avkastning av pensjonsmidler og fremtidige premieinnbetalinger. Fra ordningen med å bokføre beregnet gjennomsnittskostnad på pensjonsutgifter har Trysil kommune pr. 31.12 et samlet premieavvik på 74,6 mill. kr. Dette er beløp som er inntektsført over de siste 10-11 år og som vi må "tilbakebetale" til oss selv i de kommende 7-10 år.

Egenkapitalen gikk ned med 10 mill. kr til 588,7 mill. kr. Årsaken til denne utviklingen i egenkapitalen ligger i bruk av bundne fondsmidler til å balansere selvkostregnskap og andre bundne prosjekter. Egenkapitalen utgjør 23,75 % av balanseregnskapets passivaside.

2.2.1.2 Omløpsmidler

2.2.1.2.1 Betalingsmidler

Ved utgangen av regnskapsåret utgjør samlede betalingsmidler, inklusiv fiskefondsmidler 141 mill. kr. Dette er en nedgang med 42,7 mill. kr i forhold til beholdningen ved starten av året.

For kommunene har man det særlige forholdet at en del av likviditeten ikke bare skal dekke behovet for løpende drift. Ved bestemmelser i forskrifter er en del reservert til investeringsformål. Dette gjelder deler av fondsmidler og ubrukte lån. I tillegg er en del av likviditeten bundet i ikke-disponible bankinnskudd som f.eks. skattetrekk, gavekonto m.m. Nedenfor er en beregning av kommunens frie likviditet.

Fri likviditet - tall i hele tusen	2018	2019	2020	2021	2022
Totale betalingsmidler	122 335	129 757	86 930	167 425	126 342
Likviditetsplassering - Fiskefond	-	-	14 549	16 304	14 695
Ubrukte lånemidler	-8 917	-37 049	-13 338	-86 566	-44 843
Bundne fondsmidler	-58 462	-48 776	-56 371	-64 807	-49 685
Skattetreksmidler	-13 603	-13 602	-14 419	-15 285	-15 693
Fri likviditet	41 353	30 330	17 351	17 071	30 816

Kommunens frie likviditet ble positiv med 30,8 mill. kr. Det meste av oppgangen skyldes bruk av ubrukte lånemidler som vi trekker fra, siden de er reservert til investeringer. Videre ble det brukt 15,1 mill. fra fondsmidler, mest fra bundne fonds.

Beholdningen og sammensetningen av kommunens betalingsmidler gjør at alle betalingsforpliktelser oppfylles til rett tid. Kommunens likviditet er plassert med innskudd i bank. Kommunens innskuddsrente er sammensatt av NIBOR pluss en rentemargin.

2.2.1.2.2 Kortsiktige fordringer

Kommunens beholdning av kortsiktige fordringer er sammensatt av ulike krav overfor staten, fylkeskommuner, kommuner, næringsliv og private husholdninger/personer. I denne beholdningen inngår månedsoppgjør for skatt i desember og inntekstutjevning november og desember som blir inntektsført i skatteåret, mens overføring fra skatteregnskapet skjer på nytt regnskapsår. Kortsiktige fordringer utgjør 64,9 mill. kr pr 31.12.22, som er nesten likt med fjorårets fordringer.

2.2.1.2.3 Anleggsmidler

I forhold til anleggsmidlenes inngangsverdi i 2022 på 2 106 mill. kr, har investeringer i nybygg og nyanlegg, eiendomssalg, aksjesalg/kjøp, avskrivninger, opp-/nedskrivninger og økning i kommunens utlånsmasse medført at disse ved utgangen av 2022 har økt til 2 194 mill. kr, en økning med 88 mill. kr. Endring (negativ) i pensjonsmidler utgjør 60,8 mill. kr.

Anleggsmidler - tall i hele tusen	2018	2019	2020	2021	2022
Faste eiendommer/anlegg	750 230	775 946	778 653	813 055	823 207
Utstyr/maskiner/transportmidler	22 834	28 324	28 393	36 884	38 852
Utlån	51 973	57 054	64 175	69 261	83 511
Aksjer og andeler	72 226	276 364	278 231	280 760	282 478
Pensjonsmidler	785 410	829 297	907 695	905 633	966 414
Sum	1 682 672	1 966 985	2 057 148	2 105 593	2 194 461

Utlån består av utlån til Trysil kommune Holding AS med 32 mill. kr, sosiale utlån og formidlingslån (startlån).

2.2.1.2.4 Gjeld

Kommunens samlede gjeld ble økt med 44,2 mill. kr. Kortsiktig gjeld ble økt med 13 mill. kr, premieavvik gikk ned med 3,1 mill. kr, langsiktig lånegjeld ble redusert med 24,9 mill. kr og pensjonsforpliktelsene økte med 69 mill. kr.

Den langsiktige gjelden, ekskl. pensjonsforpliktelser, har utviklet seg slik:

Gjeld - tall i hele tusen	2018	2019	2020	2021	2022
Langsiktig gjeld pr. 1. jan.	651 031	661 768	724 509	724 080	817 924
- herav formidlingslån (startlån)	32 555	38 244	43 595	48 650	56 944
- herav gjeld knyttet til selvkost	305 984	311 031	340 519	340 318	368 066
Låneoptak	34 000	86 135	28 000	132 195	10 000
Ordinære avdrag	-22 355	-22 440	-27 336	-38 020	-33 176
Ekstraordinære avdrag/refinansiering	-908	-954	-1 093	-331	-1 706
Langsiktig gjeld pr. 31. des.	661 768	724 509	724 080	817 924	793 042
Langsiktig gjeld ekskl. selvkost mv	302 828	323 553	323 166	349 639	362 033
Ubrukte lån pr. 31. des.	8 917	37 049	13 338	86 566	44 843
Gjeld i kr. pr. innbygger	100 162	109 327	110 043	123 834	120 688
Gjeld i % av driftsinntekter	94,84 %	101,85 %	97,91 %	100,77 %	94,86 %

Ubrukte lånemidler pr 31.12.22 var på 44,8 mill. kr. (hvorav 6,2 mill. kr startlån). Ved årsskifte hadde kommunen kr 120 688,- i gjeld pr innbygger. Gjeld i forhold til driftsinntekter har gått ned til 94,86 %. anbefalt norm for netto gjeld i forhold til driftsinntekter ligger på ca. 70-80 %, og Trysil kommune har i forhold til denne normen en høy gjeldsbelastning, men mye av gjelden blir betalt med gebyrer, viderefakturering og kompensasjon. I Trysil er denne delen merkbare større enn nabokommuner og vi er i mindre grad utsatt for renterisiko. Andelen VA investeringer over perioden 2010-2022 beregnes til 44-47 % av det totale lånebehovet vi har hatt for å dekke investeringsprosjekter.

Statsforvalteren og kontrollutvalget har tidligere uttrykt bekymring for kommunens høye langsiktige gjeld i forhold til driftsinntekter. Pr 31.12.22 var det om lag 425 mill. i gjeld knyttet til formidlings lån og investeringer i vann og avløp. Dette utgjør 53 % av samlet gjeld og betjenes med avdrag fra låntakere og gebyrinntekter innen vann og avløp (selvkost). I tillegg får vi rentekompensasjon for en del prosjekter innen skole, helse- og omsorg og kirke.

Beregningsgrunnlaget til Husbanken på tilskudd for finansieringer innen botilbud og skole var opprinnelig på 52,66 mill. kr pr 31.12.22 for alle prosjekter samlet og har en restgjeld på 32,4 mill. Formidlings lån/startlån er på 56,9 mill. kr. (inkludert ubrukte startlånsmidler) Innen vann, avløp, septikk, byggesak og oppmåling var det 368 mill. kr som dekkes med gebyrinntekter. Resterende gjeld er finansiert med ordinære driftsinntekter. Tilskuddsordningene knyttet til botilbud og skole dekker ikke 100 % av kommunens renter og avdrag. I den delen av låneporteføljen som ikke betjenes med tilskudd og gebyrinntekter ligger kommunens egenandel knyttet til disse investeringene.

2.2.1.2.5 Egenkapital

Trysil kommunes egenkapital i 2022 ble redusert med 9,9 mill. kr. Utvikling i egenkapital har sammenheng med investeringsnivået, avsetninger/bruk til/fra fond, årets regnskapsmessige resultat og beregningstekniske forhold knyttet til pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser.

Egenkapitalen er satt sammen av flere konti: fond, regnskapsmessig resultat og kapitalkonto. Utviklingen i de ulike egenkapitalkonti vises i tabellen nedenfor.

Egenkapital - tall i hele tusen	2018	2019	2020	2021	2022
Disposisjonsfond	39 848	17 935	15 298	30 451	39 211
i % av driftsinntekter	5,71 %	2,52 %	2,07 %	3,75 %	4,69 %
Bundet driftsfond	51 539	48 776	56 371	64 807	49 685
Ubundet investeringsfond	18 597	16 672	14 773	13 177	11 177
Bundet investeringsfond	6 923	10 250	13 232	14 616	9 856
Udisponert/merforbruk	-773	-	-	-227	-
Likviditetsreserve / endr. i regnsk.prinsipp	-7 485	-7 485	-7 485	-7 485	-7 485
Kapitalkonto	128 785	324 763	428 281	483 327	486 283
Sum	237 433	410 911	520 470	598 667	588 727

Kommunens totale beholdning av fond har blitt redusert med 13,1 mill. kr. Reduksjonen kommer fra bruk av kommunens fondsmidler, stort sett fra bundne fondsmidler. Dette følger politiske vedtak for å balansere budsjettet og for å dekke inn bestemte prioriterte prosjekter.

Vi har ikke hatt et regnskapsmessig merforbruk i 2022 på drift og regnskapet er dermed gjort opp i balanse på bunnlinjen. Investeringsregnskapet er likeså gjort opp i balanse.

Inn i egenkapital er det en konto som heter kapitalkonto. På denne kontoen korrigeres egenkapitalen som følge av endringer i langsiktig gjeld, anleggsmidler og pensjonsforpliktelser. Sistnevnte forhold er en teknisk beregning som gjøres av aktuarer. Ettersom beløpet varierer relativt mye fra år til år og dette påvirker kommunens egenkapital relativt mye vanskeliggjør dette en korrekt vurdering/analyse av kommunens egenkapitalsituasjon.

2.3 Finansieringsanalyse – tall

Tall i hele tusen	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022
Driftsinntekter:					
Brukerbetalinger	-22 562	-23 150	-70 547	-78 037	-75 813
Andre salgs- og leieinntekter	-78 633	-79 973	-29 804	-28 273	-30 756
Overføringer med krav til motytelse	-128 610	-124 120	-152 982	-138 203	-123 287
Rammetilskudd	-228 249	-237 715	-255 430	-265 140	-267 572
Andre statlige overføringer	-23 488	-23 306	-15 302	-58 630	-74 071
Andre overføringer	-13 894	-8 920	0	0	0
Inntekts- og formuesskatt	-169 452	-174 031	-172 622	-195 317	-216 193
Eiendomsskatt	-31 153	-38 171	-40 932	-46 182	-46 389
Andre direkte og indirekte skatter	-1 712	-1 932	-1 932	-1 932	-1 933
Sum driftsinntekter	-697 752	-711 317	-739 550	-811 714	-836 014
Investeringsinntekter:					
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-1 950	-2 794	-8 500	-7 458	-2 256
Andre salgsinntekter	-710	-53	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-2 013	-3 514	-8 233	-3 156	-3 157
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 147	-8 691	-5 184	-4 772	-4 389
Statlige overføringer	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0
Sum investeringsinntekter	-6 821	-15 053	-21 917	-15 385	-9 802
Finansinntekter:					
Renteinntekter og utbytte	-9 135	-6 582	-10 268	-9 711	-14 276
Tap Finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	1 609
Mottatte avdrag på utlån	-18 023	-22	0	0	0
Mottatte avdrag på formidlingslån	-1 218	-3 378	-3 532	-2 525	-4 964
Bruk av lån	-37 047	-58 003	-51 711	-59 928	-51 724
Salg av aksjer og andeler	0	-242 447	0	0	0
Sum finansinntekter	-65 424	-310 432	-65 511	-72 164	-69 355
SUM ANSKAFFELSE AV MIDLER	-769 997	-1 036 802	-826 978	-899 262	-915 171
Driftsutgifter:					
Lønnsutgifter	397 906	418 468	404 569	421 010	437 553
Sosiale utgifter	90 133	96 285	83 685	89 449	96 402
Kjøp av varer og tj. som inngår i kom. tj.produksjon	180 584	160 556	166 125	175 930	207 296
Overføringer	53 275	52 230	50 420	64 840	63 312
Fordelte utgifter	-20 331	-22 544	0	0	0
Sum driftsutgifter	701 566	704 995	704 800	751 228	804 563
Investeringsutgifter:					
Lønnsutgifter	186	296	387	348	300
Sosiale utgifter	64	27	85	5	0
Kjøp av varer og tj. som inngår i kom. tj.produksjon	38 422	55 624	61 878	66 386	45 522
Kjøp av tjenester som erstatter kom. tj.produksjon	5	0	0	0	0
Overføringer	2 300	8 844	153	153	4 542
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-1 044	-1 240	0	0	0
Sum investeringsutgifter	39 933	63 552	62 503	66 892	50 364
Finansutgifter:					
Renteutgifter og låneomkostninger	12 874	14 508	12 726	8 617	17 354
Avdrag på lån fra drift	22 355	22 440	27 336	37 990	33 126
Utlån i drift	0	0	0	0	0
Avdrag på lån fra investeringer	908	954	1 093	1 293	1 706
Utlån i investeringer	4 232	8 481	10 682	7 562	19 234
Kjøp av aksjer og andeler	22 144	244 373	1 797	2 529	1 718
Sum finansutgifter	62 513	290 755	53 634	57 992	73 139
SUM ANVENDELSE AV MIDLER	804 012	1 059 302	820 936	876 112	928 066
ANSKAFELSE - ANVENDELSE AV MIDLER					
Endring i ubrukte lånemidler	-3 047	28 132	-23 711	73 228	-41 724
ENDRING I ARBEIDSKAPITAL	37 063	-5 632	17 669	-96 378	54 619

2.3.1 Resultat

Netto driftsresultat, slik det fremkommer i kommuneregnskapet, beskriver resultatet av den økonomiske virksomheten i året som har gått. Hva det endelige resultatet blir til slutt, avhenger av størrelsen på avsetninger og bruk av tidligere avsetninger, de såkalte interne finanstransaksjoner, og hva som er planlagt brukt av driftsinntekter til finansiering av investeringer. Disse transaksjonene gjennomføres med utgangspunkt i netto driftsresultat. Netto driftsresultat fremkommer som differansen mellom summen av driftsinntekter, renteinntekter og avdrag på utlån på den ene siden, og driftsutgifter, renteutgifter og avdrag på lån på den andre siden. Netto driftsresultat gir uttrykk for om kommunens virksomhet i løpet av året har tært på egenkapitalen, eller om virksomheten har ført til at egenkapitalen har økt.

I tillegg til å fokusere på netto driftsresultat i beskrivelsen av den økonomiske situasjonen, er det viktig å ha fokus på utviklingen i kommunens arbeidskapital. Denne gir et bilde av kommunens likviditetssituasjon. Det er viktig at den finansielle styringen er slik at arbeidskapitalen er stor nok til at kommunen kan betale sine forpliktelser til rett tid.

2.3.1.1 Netto driftsresultat

Trysil kommunes driftsregnskap for 2022 viser et negativt netto driftsresultat på 6,36 mill. kr.

Netto driftsresultats andel av de totale driftsinntekter utgjør $-0,76\%$ i 2022, og den anbefalte normen på dette er $1,75\%$ ¹. Dette er et svakt resultat i seg selv, men kommer bl.a. fra målbevisst bruk av driftsmidler i prosjekter og støtteordninger til næringslivet.

Netto driftsresultat	2018	2019	2020	2021	2022
Sum driftsinntekter - i hele tusen	697 752	711 317	739 550	811 714	836 014
Netto driftsresultat	-29 908	-24 022	4 957	23 589	-6 362
Netto resultatgrad	-4,29 %	-3,38 %	0,67 %	2,91 %	-0,76 %

Tabellen ovenfor viser hvor stor del av driftsinntektene som er igjen etter at driftsutgifter, renter og avdrag er dekket opp. Netto driftsresultat og netto resultatgrad er et uttrykk for kommunens evne til å frigjøre midler gjennom den løpende drift til avsetninger og/eller finansiering av investeringer (generasjonsprinsippet).

Netto driftsresultat 2022 ligger under den anbefalte normen på 1,75 %, og under vårt eget måltall på 1 %. Gjennomsnittet de fem siste årene er -0,97 % som er langt under den anbefalte normen. Vi må få mer balanse i vårt langsiktige resultat.

Noen forklaringer for det negative resultatet er sterk bruk av midler i selvkostområder, bredbånd, strømstøtte og øvrige tiltak. Tidligere har vi sett varierende resultater, og vi ser at resultatene de siste 5 år har vært for svake.

¹ Anbefalt norm fra Teknisk beregningsutvalg på netto driftsresultat er 1,75 %.

2.3.2 Nøkkeltall

2.3.2.1 Arbeidskapital

Differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles for arbeidskapital. En god regel er at kortsiktig gjeld ikke bør gå til finansiering av anleggsmidler. Arbeidskapitalen bør derfor ikke i noen tilfeller være negativ. Er arbeidskapitalen negativ, vil likviditeten normalt være svak, slik at den daglige drift vil oppleves som vanskelig. Endringer i arbeidskapital kan fortelle noe om utviklingen i kommunens likviditet.

Trysil kommunes arbeidskapital var pr. 31.12.22 på 147,3 mill. kr. Dette er den kapitalen som kommunen har til dekning av sine løpende betalingsforpliktelser. Arbeidskapitalen gikk ned med 54,6 mill. kr i løpet av 2022, mye pga. høyt bruk av ubrukte lånemidler fra tidligere år. Dette er da igjen gunstig for låneutviklingen.

Premieavvik inngår i arbeidskapitalen, dvs. under omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Trysil kommune hadde pr 31.12.22 bokført et netto premieavvik på 74,6 mill. kr, mot 70,1 mill. kr i 2021. Årsaken til denne økningen er et for høyt premieavvik. Premieavvik er midler som kommunen skal avregne mot seg selv over 7-15 år. Andre utlån kommunen har, er plassert under anleggsmidler og er ikke med i beregning av arbeidskapitalen.

Det er anskaffet midler for 915 mill. kr, mens det er anvendt midler for 928 mill. kr, endring i ubrukte lånemidler er 41,7 mill. kroner. Beregninger av arbeidskapitalen ut fra balansen viser en nedgang på 54,6 mill. kroner.

I neste tabell fremkommer endringer i arbeidskapital de siste årene, og en oversikt over endring i arbeidskapital i 2018-2022.

Arbeidskapital - tall i hele tusen	2018	2019	2020	2021	2022
Omløpsmidler 01.01.	277 530	235 607	245 063	222 104	325 830
Omløpsmidler 31.12.	235 607	245 063	222 104	325 830	284 187
Endring i omløpsmidler	-41 923	9 456	-22 959	103 727	-41 644
Kortsiktig gjeld pr. 01.01.	122 901	118 041	121 866	116 576	123 925
Kortsiktig gjeld pr. 31.12.	118 041	121 866	116 576	123 925	136 900
Endring i kortsiktig gjeld	-4 860	3 825	-5 290	7 348	12 976
Endring i ubrukte lån	-3 047	28 132	-23 711	-41 724	-
Endring i arbeidskapital	-37 063	5 631	-17 670	96 378	-54 619
Arbeidskapital 31.12.	117 566	123 197	105 527	201 906	147 286
Arbeidskapital i % av dr.inntekter	16,8 %	17,3 %	14,3 %	24,9 %	17,6 %
Arbeidskapital korrigeret for akk. premieavvik, bundne fondsmidler og ubrukte lånemidler	14 453	-17 192	-26 846	-34 231	-31 685
Arbeidskapital korrigeret for akk. premieavvik, bundne fondsmidler og ubrukte lånemidler	2,1 %	-2,4 %	-3,6 %	-4,2 %	-3,8 %

I arbeidskapital på 147,3 mill. kr er 74,6 mill. kr i akkumulert premieavvik, 44,8 mill. kr ubrukte lånemidler og 59,5 mill. bundne fondsmidler. Korrigerer vi arbeidskapitalen for premieavvik, bundne fondsmidler og ubrukte lånemidler er arbeidskapitalen negativ med 31,7 mill. kr

Anleggsdekning

Anleggsmidler omfatter langsiktig plasseringer (aksjer, andeler og utlån) og varige eiendeler. Fordi disse anleggene har en langsiktig varighet, bør også finansieringen av anleggsmidler være varig og/eller langsiktig. Egenkapitalen er i seg selv en varig form for finansiering. Det samme er langsiktig gjeld.

Finansieringsgrad 1 viser forhold mellom anleggsmidler og langsiktig finansiering (langsiktig gjeld og egenkapital). Kravet er at anleggsmidler må være finansiert av egenkapital og/eller langsiktig gjeld. Finansieringsgraden har denne utviklingen de siste seks årene:

Anleggsdekning	2018	2019	2020	2021	2022
Finansieringsgrad 1	0,93	0,94	0,95	0,91	0,94

Finansieringsgraden må være mindre enn 1 for at kravet skal være oppfylt, noe som kommunen tilfredsstillter.

2.3.2.2 Renter og avdrag

Rente- og avdragsprosenten viser hvor stor andel av driftsinntektene som må brukes til å dekke renter og avdrag på kommunens lån.

Renter og avdrag	2018	2019	2020	2021	2022
Renter og avdrag i % av driftsinntekter *	5,0 %	5,2 %	5,4 %	5,7 %	6,0 %
Renter i % av driftsinntekter	1,8 %	2,0 %	1,7 %	1,1 %	2,1 %
Avdrag i % av driftsinntekter	3,2 %	3,2 %	3,7 %	4,7 %	4,0 %

Rente og avdragsprosenten bør ikke overstige 7 % av driftsinntektene. Lånegjelden til kommunen er høy og en renteøkning (som er meldt) vil endre dette bildet vesentlig.

Renter og avdrag	2018	2019	2020	2021	2022
Avdrag - i hele tusen	22 355	22 440	27 336	38 020	33 176
Renter - i hele tusen	12 719	14 508	12 726	8 614	17 342
Langsiktig gjeld	661 768	724 509	724 081	817 924	793 042
Gjeld i forhold til driftsinntekter	94,8 %	101,9 %	97,9 %	100,8 %	94,9 %
Avdragsprosent	3,4 %	3,1 %	3,8 %	4,6 %	4,2 %
Renteprosent	1,9 %	2,0 %	1,8 %	1,1 %	2,2 %

Kommunens lånegjeld er høy og pr 31.12.2022 hadde kommunen **langsiktig gjeld som tilsvarte 94,9 % av driftsinntektene**. Dette er noe nedgang fra 2021 med 6 %-poeng.

Betalte avdrag i 2022 i forhold til lånegjeld pr 31.12.2022 gir en gjennomsnittlig tilbakebetaling på 24,7 år, ikke langt fra det som er realistisk avdragstid på de fleste lån.

2.3.2.3 Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

De frie inntektenes andel av driftsutgiftene har variert noe mellom de enkelte år i perioden. Det samme har forholdet mellom skattedekningsgrad og rammetilskuddsgrad. At variasjoner er så vidt små, har bl.a. sammenheng med inntektssystemets inntektsutjevningselement. Dette betyr at kommuner som har skatt pr. innbygger under landsgjennomsnittet får kompensert deler av denne forskjellen løpende gjennom året.

Frie inntekter	2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter - tall i hele tusen	169 452	174 031	172 622	195 317	216 193
Rammetilskudd - tall i hele tusen	228 249	237 715	255 430	265 140	267 572
Eiendomsskatt	31 153	38 171	40 932	46 186	46 389
Øvrige frie inntekter	15 060	8 042	11 270	25 125	25 017
Sum frie inntekter - tall i hele tusen	443 913	457 958	480 255	531 768	555 171
Antall innbyggere 31.12	6 607	6 627	6 580	6 605	6 571
Skatteinntekter pr. innbygger	25 647	26 261	26 234	29 571	32 901
Frie inntekter pr. innbygger	67 188	69 105	72 987	80 510	84 488
Driftsutgifter - tall i hele tusen	731 223	733 657	721 936	785 480	839 514
Skatteinntekter i %	23,2 %	23,7 %	23,9 %	24,9 %	25,8 %
Rammetilskudd i %	31,2 %	32,4 %	35,4 %	33,8 %	31,9 %
Frie inntekter i %	60,7 %	62,4 %	66,5 %	67,7 %	66,1 %

Kommunens frie inntekters andel av driftsutgiftene ble stabil sammenlignet med 2020-2021. Utgiftsveksten de to årene har vært betydelig, hovedårsaken til dette er økning i antall årsverk delvis som følge av nye myndighetskrav, endrede/nye brukerbehov og lønnsvekst. Det å opprettholde tjenestetilbudet på samme nivå har vi oppnådd mye gjennom økte skatter og bruk av bundne fondsmidler.

Sum frie inntekter utgjorde 555,2 mill. kr i 2022, noe som er en økning på 23,4 mill. kr i forhold til 2021. Økningen i driftsutgifter var på 54 mill. kr.

For å sikre fremtidig økonomisk handlefrihet er det viktig å få bedre kontroll på utgiftssiden.

3 Avvik mellom regnskap og budsjett

3.1 §5-4-Bevilgningsoversikter – drift

§ 5-4. Bevilgningsoversikter – drift							
Regnskap							
	Note	Regnskap 2022	Avvik	Justert budsj. 2022	Oppr. budsj 2022	Regnskap 2021	
1		Ordinært rammetilskudd	-267 572 210	-23 185 210	-244 387 000	-253 215 000	-265 139 955
2		Skatt på inntekt og formue	-216 193 218	-2 027 218	-214 166 000	-194 581 000	-195 317 295
3		Skatt på eiendom	-46 388 923	611 077	-47 000 000	-47 000 000	-46 181 759
4		Andre generelle driftsinntekter	-25 016 985	-12 876 985	-12 140 000	-12 140 000	-25 124 944
5		Sum generelle driftsinntekter	-555 171 336	-37 478 336	-517 693 000	-506 936 000	-531 763 952
6		Sum bevilgninger drift, netto*	523 573 603	35 634 868	487 938 735	477 280 000	471 062 853
7		Avskrivninger	34 950 576	-259 424	35 210 000	35 210 000	34 251 811
8		Sum netto driftsutgifter	558 524 179	35 375 444	523 148 735	512 490 000	505 314 663
9		Brutto driftsresultat	3 352 844	-2 102 891	5 455 735	5 554 000	-26 449 289
10		Renteinntekter	-6 866 094	-4 016 094	-2 850 000	-2 850 000	-4 210 223
11		Utbytter	-7 300 534	449 466	-7 750 000	-7 750 000	-5 311 673
12	5.14	Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	1 608 635	1 608 635	-	-	-
13		Renteutgifter	17 342 499	7 235 499	10 107 000	10 107 000	8 614 132
14	5.8	Avdrag på lån	33 175 644	-824 356	34 000 000	30 625 000	38 019 697
15		Netto finansutgifter	37 960 150	4 453 150	33 507 000	30 132 000	37 111 932
16		Motpost avskrivninger	-34 950 576	259 424	-35 210 000	-35 210 000	-34 251 811
17		Netto driftsresultat	6 362 417	2 609 682	3 752 735	476 000	-23 589 167
19		Avsetning til bundne driftsfond	11 856 939	8 299 939	3 557 000	3 557 000	30 384 843
20		Bruk av bundne driftsfond	-26 979 067	-14 986 067	-11 993 000	-11 993 000	-21 948 869
21		Avsetning til disposisjonsfond	13 185 000	-	13 185 000	14 585 000	15 153 194
22		Bruk av disposisjonsfond	-4 425 290	4 076 445	-8 501 735	-6 625 000	-
24		Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-6 362 417	-2 609 682	-3 752 735	-476 000	23 589 167
25		Fremført til inndekning i senere år	-0	0	-0	-0	-0

Det ble et positivt avvik på frie inntekter med 37,5 mill. kr i forhold til justert budsjett, mye på grunn av ekstrabevilgninger fra Regjeringen. Skatteinntekten var mye bedre enn vårt eget, justerte anslag, og vi fikk 21,6 mill. kr. mer i skatt enn opprinnelig budsjett. Summen som ble bevilget til drift har vært sterkt økende og dette er bekymrende. Vi trengte ikke bruke like mye fondsmidler som vi hadde i regulert budsjett, men bruken av selvkostfond var høy i 2022. Vi klarte å bruke 4 mill. mindre av disposisjonsfondet enn siste vedtatte budsjett. (Dette kan sees som tallet som hadde stått som et positivt mindreforbruk på bunnlinsen i det gamle oppsettet)

Et stort avvik ser vi i andre generelle driftsinntekter (linje 4) som kommer fra en ekstra tildeling av kompensasjon for lokale virksomheter fra Staten og mye ekstra inntekter for bosatte flyktninger. Renteinntekter (linje 10) ble mye større enn forventet pga. økte rentenivåer. Dette gjelder motsatt også for renteutgifter (linje 13). Inflasjonen har satt sine spor. Med et aksjemarked som har vært ganske volatil, har vi måttet føre et tap for fiskefondets plasseringer (linje 12).

Kjernerdriften (SAD, OPK, HOS og FTD) gikk i minus med 35,6 mill. kr. sammenlignet med vårt justerte budsjett og hele 46,3 mill. kr. i forhold til opprinnelig budsjett. Vi kunne selvfølgelig ha valgt å fordele mye av ekstramidlene som vi fikk på slutten av året til Helse og Mestring, hvor det var klart størst bruk av overtid i forbindelse med KS avtalen, tidlig på året.

Netto finansutgifter ble 4,6 mill. kr høyere, mest som følge av ekstra rentekostnader. Dette må også tas høyde for i økonomiplanen 2023-2026.

Disponeringer endte opp med 6,4 mill. kr i netto bruk.

Summen av avvikene over viser at det ble brukt 35,6 mill. kr mer til fordeling drift enn det justerte budsjett hadde forutsatt.

3.2 §5-4 2. ledd, bevilgninger til drift.

Sektor	Regnskap 2022	Avvik	Justert budsj. 2022	Oppr. budsj 2022	Regnskap 2021
1 Administrasjon, inkl. Kirkelig fellesråd	73 925 832	3 932 019	69 993 813	49 054 000	61 106 360
Avsetning/bruk bundne fond sektor SAD	-6 853 479	-6 853 479	-	-1 194 000	-10 074 402
Avsetning/bruk av ubundne fond sektor SAD	-2 964 584	-2 939 584	-25 000	-	-5 457 209
Netto forbruk	64 107 770	-5 861 044	69 968 813	47 860 000	45 574 748
100 Sentraladministrasjon	73 925 832	3 932 019	69 993 813	49 054 000	61 106 360
2 Oppvekst og kultur	170 486 702	1 359 126	169 127 576	154 538 000	155 252 129
Avsetning/bruk bundne fond sektor OPK	-1 892 416	-1 782 416	-110 000	-110 000	1 108 556
Avsetning/bruk av ubundne fond sektor OPK	-153 956	-153 956	-	-	-517 887
Netto forbruk	168 440 330	-577 246	169 017 576	154 428 000	155 842 797
200 Oppvekst og kultur	2 066 942	1 960 415	1 065 527	-	-
210 Grunnskolene i Trysil	96 117 155	-550 563	96 667 718	93 173 000	92 470 670
220 Barne- og Ungdomshelse	17 408 947	3 267 729	14 141 218	-	-
221 Trysil kulturtjenester	4 796 412	-1 498 602	6 295 014	12 072 000	10 726 555
240 Barnehagene i Trysil	50 097 246	-1 819 853	51 917 099	49 293 000	52 054 904
3 Helse og Mestrings	282 469 656	28 284 529	254 185 127	255 399 000	277 336 750
Avsetning/bruk bundne fond sektor HEME	283 547	283 547	-	-	-257 725
Netto forbruk	282 753 203	28 568 075	254 185 127	255 399 000	277 079 025
300 Tjenestekontor	33 030 737	8 133 509	24 897 228	17 305 000	16 885 285
310 BOAK Trysil	90 749 003	-648 554	91 397 557	85 488 000	93 769 750
320 Enhet funksjonshemmede	17 045 193	8 987 432	8 057 761	27 857 000	45 222 989
330 Enhet familie	4 804 583	-18 996	4 823 579	18 387 000	15 072 173
340 Enhet hverdagsmestrings	83 099 176	5 328 010	77 771 166	55 209 000	57 988 465
350 Enhet sosial	13 133 994	6 057 518	7 076 476	13 789 000	14 241 893
360 Enhet psykisk helse	17 276 129	466 422	16 809 707	15 562 000	11 549 296
370 Enhet legesenter/beredskap	16 433 539	564 915	15 868 624	14 681 000	15 505 889
380 Enhet rehabilitering	6 897 302	-585 727	7 483 029	7 121 000	7 101 009
4 Samfunnsutvikling	61 066 275	1 456 548	59 609 727	40 090 000	36 716 369
Avsetning/bruk bundne fond sektor SAM	-10 833 573	-2 075 573	-8 758 000	-7 564 000	318 392
Avsetning/bruk av ubundne fond sektor SAM	-5 197 737	-2 761 002	-2 436 735	-	-1 793 691
Netto forbruk	45 034 964	-3 380 028	48 414 992	32 526 000	35 241 070
400 Forvaltningsavdeling	15 497 279	-1 376 527	16 873 806	14 144 000	9 277 819
500 Samfunn	19 602 802	5 031 268	14 571 534	-	-
600 Bygg og eiendom	25 264 240	251 264	25 012 976	22 672 000	28 288 491
601 Veil, vann, avløp og septikk	701 954	-2 449 457	3 151 411	3 274 000	-849 941
8 Øvrig finans	-64 374 862	602 646	-64 977 508	-21 801 000	-59 348 755
Avsetning/bruk bundne fond sektor FIN	-126 817	-126 817	-	-	-366 953
Avsetning/bruk av ubundne fond sektor FIN	4 076 445	4 076 445	-	-	3 000 000
Netto forbruk	-60 425 234	4 552 274	-64 977 508	-21 801 000	-56 715 708
850 Øvrige finansposter m.m.	-32 526 620	92 888	-32 619 508	-9 443 000	-45 439 999
851 Trysil kommuneskoger KF	-31 848 242	509 758	-32 358 000	-12 358 000	-13 908 756
SUM	523 573 603	35 634 868	487 938 735	477 280 000	471 062 853
Sum netto bruk/avsetninger bundne fond på sektorene	-19 295 922	-10 427 922	-8 868 000	-8 868 000	-8 905 179

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift Budsjett

	Note	Regnskap 2022	Awik	Justert budsj. 2022	* Oppr. budsj 2022	Regnskap 2021
1		-267 572 210	-23 185 210	-244 387 000	-253 215 000	-265 139 955
2		-216 193 218	-2 027 218	-214 166 000	-194 581 000	-195 317 295
3		-46 388 923	611 077	-47 000 000	-47 000 000	-46 181 759
4		-1 933 128	66 872	-2 000 000	-2 000 000	-1 931 638
5		-123 286 739	-34 061 739	-89 225 000	-78 597 000	-138 202 986
6		-74 070 508	19 488 492	-93 559 000	-70 869 000	-58 629 978
7		-75 813 117	-6 697 117	-69 116 000	-69 181 000	-78 036 934
8		-30 756 257	-2 373 257	-28 383 000	-28 383 000	-28 272 995
9		-836 014 099	-48 178 099	-787 836 000	-743 826 000	-811 713 541
10		437 553 340	15 526 340	422 027 000	406 958 000	421 009 673
11		96 401 557	2 513 557	93 888 000	92 767 000	89 448 786
12		207 296 429	25 653 429	181 643 000	154 738 000	175 930 391
13		63 311 768	2 789 033	60 522 735	59 706 000	64 839 615
14		34 950 576	-259 424	35 210 000	35 210 000	34 251 811
15		839 513 671	46 222 936	793 290 735	749 379 000	785 480 275
16		3 499 572	-1 955 163	5 454 735	5 553 000	-26 233 266
17		-6 973 448	-4 123 448	-2 850 000	-2 850 000	-4 399 341
18		-7 302 628	447 372	-7 750 000	-7 750 000	-5 311 673
19		1 608 635	1 608 635	-	-	-
20		17 354 452	7 246 452	10 108 000	10 108 000	8 617 092
21		33 126 410	-873 590	34 000 000	30 625 000	37 989 831
22		37 813 422	4 305 422	33 508 000	30 133 000	36 895 909
23		-34 950 576	259 424	-35 210 000	-35 210 000	-34 251 811
24		6 362 417	2 609 682	3 752 735	476 000	-23 589 167
26		11 856 939	8 299 939	3 557 000	3 557 000	30 384 843
27		-26 979 067	-14 986 067	-11 993 000	-11 993 000	-21 948 869
28		13 185 000	-	13 185 000	14 585 000	15 153 194
29		-4 425 290	4 076 445	-8 501 735	-6 625 000	-
31		-6 362 417	-2 609 682	-3 752 735	-476 000	23 589 167
32		0	0	0	-	-0

3.3 1 – Sentraladministrasjon, inkl. Kirkelig fellesråd

Sentraladministrasjonen hadde i 2022 et netto positivt resultat med 5,86 mill. kr. Sektoren er delt inn i 6 avdelinger/ansvarsområder (5 pr. 31.12.2022). Nedenfor er en oversikt som viser de økonomiske netto resultatene for 2022 på hvert område. (disse tallene inkluderer avsetning og bruk av fonds)

Sentraladministrasjon	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Budsjettjustering	Justert budsjett	Avvik
Kommunikasjonsavdeling	5 796 011	6 151 000	368 279	6 519 279	723 268
IKT-avdeling	9 960 433	10 885 000	-719 918	10 165 082	204 649
Næringsavdeling (Flyttet til Samfunn fra 1. juli)	19 072 253	2 502 000	20 849 870	23 351 870	4 279 617
Rådmannens stab	14 867 109	14 088 000	822 847	14 910 847	43 738
Økonomiavdeling	6 197 049	6 286 000	366 138	6 652 138	455 089
Personalavdeling	8 214 915	7 948 000	421 597	8 369 597	154 682
Sum sentraladministrasjon	64 107 770	47 860 000	22 108 813	69 968 813	5 861 044

Kommentarer:

Kommunikasjonsavdelingen:

Avdelingen består av servicetorg/sentralbord, kommunikasjon/politisk sekretariat og postmottak/dokumentasjonssenter. Publikums første møte med Trysil kommune er gjerne via hjemmesider, per telefon eller ved direkte henvendelse i skranken. Denne førstelinjetjenesten er meget viktig i forhold til service, kommunikasjon og kommunens omdømmebygging.

Dokumentsenteret:

Dokumentsenteret har tre årsverk, men på grunn av lav bemanning i avdelingen har de periodevis brukt mye kapasitet på å bemanne servicetorget. Dette går ut over utviklingsarbeid, og oppgaver som avlevering og oppdatering av arkivplan er derfor ikke blitt prioritert. Med bedre bemanning fra 2023, må dette viktige arbeidet prioriteres.

På våren i 2021 tok kommunen i bruk eByggesak, som er et eget program for byggesaksbehandling. Trysil har et høyt antall byggesaker årlig, noe som også merkes på dokumentsenteret. Etter å ha brukt en del tid på å sette seg inn i det nye systemet, samt løse noen forventede barnesykdommer gjennom 2021, har man i 2022 sett gevinsten av et mer automatisert og tilpasset saksbehandlingssystem for byggesaker i arbeidet med både registrering og journalføring.

Antall journalposter på dokumentasjonssenteret er stabilt høyt. Dette avspeiler høyt aktivitetsnivå og kommuneadministrasjonens bevissthet på å dokumentere de avgjørelser som tas for å kunne ivareta rettssikkerheten, parters innsynsrettigheter, sporbarhet, likebehandling og forskningsmessige behov i nåtid og framtid.

Nøkkeltall dokumentasjonssenteret

	2019	2020	2021	2022
Inngående brev	13058	11423	11649	11793
Utgående brev	10508	10397	11359	11993

Servicetorget:

Servicetorget fikk tilført ekstra ressurser i budsjettet for 2022 og har fra oktober igjen hatt åpent alle dager i uken. Det har blitt tatt godt imot både blant publikum og ansatte.

Antall mottatte telefoner på sentralbordet var 12 959 i 2022. En nedgang på om lag 2000 i forhold til 2021. Det er et snitt på 54 telefoner per dag og det viser at servicetorget er et viktig kontaktpunkt for publikum.

All frankering i Trysil kommune kjøres på frankeringsmaskina på rådhuset. Portoutgiftene de siste årene viser en fortsatt svak nedgang etter større reduksjoner tidligere. Det er grunn til å tro at mesteparten av effektene gjennom bruk av digital forsendelse (e-fakturaer, SvarUt) er tatt ut, og at det vil bli vanskelig å redusere kostandene videre.

Portoutgifter

2019	2020	2021	2022
347.640	308.925	263.600	228.000

Politisk sekretariat og kommunikasjon:

Pandemien preget kommunikasjonsavdelingen sterkt også første halvår 2022. Hyppige endringer i tiltaksnivåer som ble innført på kort varsel med til dels ufullstendige begrunnelser og uklare konsekvenser, førte til stor ekstrabelastning på avdelingen.

Betydningen av å ha kompetente medarbeidere som kan gi faktabasert, koordinert og relevant kommunikasjon kan ikke underdrives. Det å møte publikum med respekt og forståelse og gi raske svar på henvendelser er helt avgjørende for kommunens omdømme og tillit blant befolkningen. I enhver krise er god informasjon og kommunikasjon helt essensielt, og avdelingen har fått gode tilbakemeldinger både internt og eksternt for måten de har løst dette på også gjennom 2022.

Hjemmesidene er kommunens prioriterte informasjonskanal og hadde i 2022 690 000 besøkende. Det er en nedgang på om lag 200 000 fra 2021 og må sees i lys av at interessen for pandemien var borte i andre halvår. Det er allikevel et høyt tall, og langt over trafikken på de gamle hjemmesidene. 84,2 % av besøkende er fra Norge. 60 % leser på mobil, 35,3 % på stasjonær enhet og 4,4 % på nettbrett. Om lag 220 000 er direkte trafikk og om lag 205 000 kommer inn via sosiale medier, dvs. at de trykker på delte artikler. 105 000 kommer fra søkemotorer.

IKT-avdeling: (SÅTE-IKT)

Hele året 2022 har vært preget av det som skjedde like før jul i 2021. Stor-Elvdal, Åmot og Engerdal kommune vedtok nemlig å si opp avtalen med SÅTE slik at kommunene kunne tre ut av samarbeidet fra 1. jan 2024. Oppsigelsen skulle tolkes som et uttrykk for at kommunene ønsker åpenhet rundt spørsmål om et fremtidig IKT samarbeid.

Tre alternativer ble vurdert: HIKT, SÅTE 2.0, andre samarbeider

HIKT: Kommunedirektørene i SÅTE kommunene har over lengre tid vært i dialog med HIKT for å se nærmere på et eventuelt medlemskap av SÅTE. HIKT hadde i 2022 ikke nok kapasitet til å vurdere SÅTEs medlemskap. Dette pga flere store pågående interne prosesser. I slutten av august 2022 hadde HIKT fortsatt mangel på kapasitet til å vurdere SÅTEs medlemskap.

SÅTE 2.0: På et møte 18. mars 2022 fikk kommunedirektørene presentert IKT-løsningen som Ullensaker kommune har valgt. Ullensaker sa opp medlemskap i DGI for å flytte hele IKT miljøet ut i skyen og ta IKT drift tilbake igjen i egen regi. Den organisatoriske og tekniske reisen som Ullensaker har gjennomført ble mottatt med entusiasme blant kommunedirektørene. Alle parametere som kommunene lengter etter som innovasjon, fleksibilitet og fremtidsrettet teknologi er ivaretatt i løsningen. På grunn av den lange ventetiden i forhold til fremdrift i prosessene mot HIKT vedtok kommunedirektørene at IKT leder skal bruke denne 'ventetiden' til å utrede SÅTEs reise til skyen 'å la Ullensaker'. Utredningen skulle belyse i hvilken grad IKT modellen som Ullensaker kommune har valgt, kan gi SÅTE-kommunene større fleksibilitet med fokus på innovasjon og utvikling. Alt dette ved ta i bruk fremtidsrettet teknologi og til riktig pris.

Andre samarbeider: Det er usikkert hva det betyr, men det ble nevnt som en mulighet for å holde alle veier åpne.

Ved utgangen av 2022 ble det fattet politiske vedtak i alle samarbeidskommuner som innebærer at SÅTE 2.0 blir det valgte alternativet for fremtiden.

For mer detaljert informasjon vises til den utvidete årsmeldingen fra SÅTE-IKT.

Næringsavdeling

Redegjøres for under Samfunnsutvikling, da ansvaret ble flyttet dit.

Kommunedirektørens stab:

Avdelingen hadde et mindreforbruk på kr 43 378,-. I avdelingen ligger alt med administrativ styring fra kommunedirektøren og politisk styring. Revisjon og kontrollutvalget er en del av dette ansvaret.

Økonomiavdeling:

Avdelingen har et mindreforbruk på kr 455 089,-. Mindreforbruket kommer mest fra en ubesatt stilling som først ble fylt opp på slutten av året. Dette etter at en av våre medarbeiderne hadde gått av med pensjon.

Personalavdeling:

Ansvarsområdet har et mindreforbruk på 154 682,-. Avviket kommer mest fra lønn, hvor avdelingen har vært noe underbemannet for tillitsvalgte i forhold til budsjetterte årsverk i en kortere periode.

Mål og aktivitet:

Trysil kommune har valgt tre førende innsatsområder (vedtatt i Kommuneplanens samfunnsdel i 2023, men tatt i bruk til budsjettet for 2022). Nedenfor er eksempler på hvordan sektoren i 2022 har jobbet innenfor disse områdene.

Attraktiv og fremtidsrettet

Sektoren har gjennom flere år arbeidet aktivt for å forsterke sine interne tjenester

- Forsterket innsats innen digitalisering gjennom SÅTE 2.0 prosjekt.
- Strukturendringer hvor næringsavdelingen ble overført til Samfunnsutvikling.
- Diverse lederutdanninger i regi av HR.
- Innføring av Framsikt til budsjettering og økonomiplan.
- Kommunen har gjennom næringsavdelingen og i samarbeid med økonomiavdelingen brukt mye tid på rettferdig fordeling av diverse hjelpepakker og strømstøtte til mindre bedrifter.
- Gjennom flere digitale møter klarer vi å imøtekomme krav om en grønnere hverdag. Med gode IKT verktøy blir dette lettere å gjennomføre.

Inkluderende og trivelig

- Det er i 2022 gjennomført medarbeidersamtaler i alle avdelinger.
- Det er satt fokus på HMS arbeid i regi av HR avdelingen.
- Alle avdelinger har opprettet arbeidsmiljøgrupper bestående av avdelingsleder, verneombud og plasstillitsvalgte.

- Samskaping og inkludering forsterkes med god kommunikasjon mellom innbyggere og beslutningstakere. Derfor har kommunikasjonsavdelingen kontinuerlig fokus på informasjonsdeling og tilrettelegging.
- Vi tar vare på kirkene gjennom en riktig overføring av tilskudd til Fellesrådet. Dette ble oppjustert i 2022. Vi har god dialog med Fellesrådet om økonomi og investeringer.

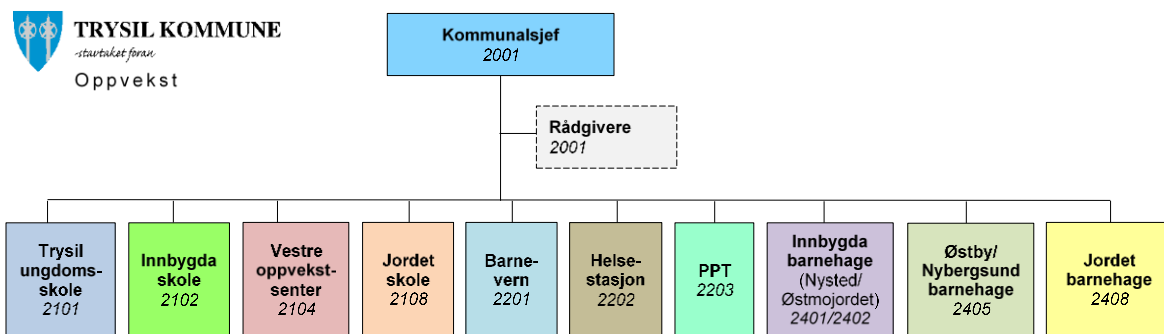
Skapende og kreative

- Vi tilbyr gode arbeidsvilkår til potensielle ansatte og mener vi har et sunt arbeidsmiljø i Staben.
- Vi har jobbet målrettet med økt lederskap og gi lederne våre gode muligheter for å fremme initiativer til utvikling og nye innspill.
- Digitalisering er viktig for Staben og det jobbes hele tiden med nye Business Caser hvor vi gjennom SÅTE fremmer nye teknologiske løsninger som tar oss videre inntil en digital fremtid.

3.4 2 – Oppvekst

Kort beskrivelse

Sektor Oppvekst ble omorganisert fra 01.03.22 og består nå av barnehager, skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), barnevern, helsestasjon og administrasjonen med to rådgivere og kommunalsjef. Kultur ble flyttet over til sektor samfunnsutvikling fra 01.06.23 når ny kommunalsjef var på plass. Oppvekst samhandler tett med kultur og rådgiver i Oppvekst bruker deler av sin stilling i kultur selv om den budsjettmessig ligger 100% i stab Oppvekst.

Økonomisk resultat

Oppvekst	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Budsjettjustering	Justert budsjett	Avvik
Administrasjon Oppvekst	1 892 147	-	106 527	106 527	-1 785 620
Grunnskole i Trysil	95 223 361	93 063 000	3 494 718	96 557 718	1 334 357
Barne- og Ungdomshelse	16 172 945	-	14 141 218	14 141 218	-2 031 727
Kultur og kulturskole (flyttet til Samfunn fra 1. juli)	4 959 531	12 072 000	-5 776 986	6 295 014	1 335 483
Barnehagene i Trysil	50 192 347	49 293 000	2 624 099	51 917 099	1 724 752
Sum oppvekst	168 440 330	154 428 000	14 589 576	169 017 576	577 246

Det har vært et økonomisk krevende år med forholdsvis høy grad av uforutsigbarhet. Det var lenge uvisst om kommunene ble kompensert for ekstrautgiftene i forbindelse med særavtale for overtidsgodtgjøring og i forbindelse med flyktningkrisen var det nødvendig med ekstra ressursinnsats for å forberede både mottak og økt bosetting. I forbindelse med omorganisering har det også vært utfordrende å få budsjettreguleringer til å samsvare med regnskap. Netto resultatet, inkl. bruk og avsetning av fonds, viser et overskudd på den totale driften og da er ikke kompensasjon for økt overtidsgodtgjøring lagt inn i sektorens regnskap. Det er god økonomisk bevissthet i enhetene og høyt fokus på å gi best mulig tjenester innenfor den økonomiske rammen som er tildelt.

Mål og aktivitet

Trysil kommune har valgt tre førende innsatsområder (vedtatt i kommuneplanenes samfunnsdel i 2023, men tatt i bruk til budsjett for 2022). Nedenfor er eksempler på hvordan sektoren i 2022 har jobbet innenfor disse områdene:

Attraktiv og fremtidsrettet

- Ny organisering i sektoren har styrket samhandlingen Samhandling på tvers av tjenestene er styrket i 2022, og vi jobber videre med dette fokuset i 2023.
- Sektoren har jobbet samlet med kompetanseheving slik at vi bygger bred og robust kapasitet i tjenesten. God kapasitet gir oss bedre grunnlag for å bygge laget rundt barn og unge. I tillegg har det vært kompetanseheving som er spesifikk for det enkelte områdene. PPT, barnevern og helsestasjon har kontinuerlige endringer og oppdateringer innenfor lovverk og anbefalinger i tjenesten. Spesielt barnevernet har måtte ha særlig fokus på dette som følge av barnevernsreformen (også kalt oppvekstreformen)
- Rekruttering av kompetanse har vært og vil være krevende fremover. I 2022 hadde barnehager og skoler grei tilgang på kompetanse ved hovedutlysning på våren, men det er svært krevende å rekruttere når det oppstår behov gjennom barnehage- og skoleåret. De andre tjenesteområdene i sektoren merker også utfordringen med å rekruttere rett kompetanse inn i de forskjellige stillinger.
- Regionalt utviklingsarbeid støttes av tilskuddsmidler gjennom regionale kompetansemidler (rekomp), desentraliserte kompetansemidler (dekomp) og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
- Trysil kommune har deltatt i KS sitt utviklingsprogram ABSOLUTT og landet inkludering og medvirkning som fokus og satsningsområder.
- Det er startet et arbeid med revidering og utvikling av oppvekstmodellen, forbyggende plan og overordnet handlingsplan for trygt læringsmiljø.
- Det har blitt tildelt barnehageplasser utover hovedopptak når det er rom for det i forhold til areal og bemanning.
- Det har vært gjennomført medvirkningsprosesser i planlegging av ny barnehage og det jobbes systematisk med å bygge felles kultur og faglig ståsted mellom de to barnehagene som skal bli Innbygda barnehage.
- Innbygda skole er med i utdanningsprogrammet Easmus + og Trysil ungdomsskole har et samarbeid med en skole i Nederland gjennom et av valgfagene
- Det er fokus på digitale verktøy som pedagogisk virkemiddel i barnehage og skole
- Ungdomsrådet har vært aktive og har gitt innspill til saker både i kommunestyret og i flere plansaker.
- I barnevernet bidrar veileder i turnus til bedre tilpassede tiltak, økt fleksibilitet og tettere oppfølging av brukere. Med økte krav til hva som skal løses av kommunene, vil det være et behov for å se på flere slike stillinger, enten de ligger i barneverntjenesten eller andre steder i kommunen. Sektor oppvekst jobber nå med kartlegging og analyse av behov for hvilke støttesystemer og hvordan det bør organiseres i Oppvekst. Arbeidet gjennomføres med veiledning fra Sepu.
- Omfanget og kompleksiteten av problematikk oppleves økende for enhetene. Det er også krevende med nye krav og føringer, samtidig som det er utfordrende med rekruttering til stillinger

- PPT, helsestasjon og barnevern har nå faste kontaktpersoner knyttet til barnehager og skoler.
- Innbygda skole og barnevernet har et samarbeidsprosjektet hvor en saksbehandler i barnevernet er 10 % fast tilstede på Innbygda skole.
- Trysil ungdomsskole prøver ut ressursteam som en modell for å ha kapasitet til å jobbe systematisk med skolevegring/ufrivillig skolefravær.
- Samarbeid med UH-sektoren (HINN og UIS) og region Sør Østerdal medfører økt tilgang på kompetanse som støtter oss i det systematiske forbedringsarbeidet.

Inkluderende og trivelig

- Sektoren jobber felles med kompetanseheving i arbeidet med trygge læringsmiljøer.
- Filmen om inkludering og medvirkning har blitt brukt i forskjellige sammenhenger i enhetene som utgangspunkt for refleksjon rundt enhetens praksis.
- Mangfold i befolkningen medfører behov for sterkt fokus på inkludering og toleranse.
- I barnehagene og skolene er det fokus på felles aktiviteter gjennom hele året, enten for hele enheten eller innad på grupper og trinn.
- Det ble gjennomført en felles HEI-dag hvor 5-åringene i barnehagene og barneskolene deltok. Ungdomsskoleelever hjalp til for å få arrangementet godt i havn.
- Etter 2 år med strenge tiltak under pandemien har det vært behov for ekstra fokus på å bygge Vi-følelsen igjen. Barn og unge har hatt all sin tid i små faste kohorter og for noen er det utfordrende å skulle forholde seg i et større fellesskap igjen.
- Ungdomsrådet har også gjennomført flere arrangement; UKM, regionfestival UKM, Hold Trysil rent aksjon, Green Friday og Get Out Trysil.
- Det er gjennomført sommerskole hvor det ble engasjert studenter og elever til å planlegge og gjennomføre aktivitetsuker for barn fra 5.-7. klasse i de siste to ukene av sommerferien. Totalt deltok 80 barn. Her fikk barna opplevelser og mestring gjennom veldig varierte aktiviteter.
- Det ble organisert Spell vinterferie, sommerferie og høstferie leir. Rundt 20 barn og unge i alderen 11-16 år fikk delta på musikkteater-leir hvor de fikk drive med teater og musikk aktivitet. Hver uke ble avsluttet med en åpen forestilling hvor de unge stod på scenen i kulturhuset og presenterte de de hadde øvd på gjennom uka.
- KunstLAB var et aktivitetstilbud som ble gjennomført for ungdom i ungdomsskolealder en uke i skolens sommerferie

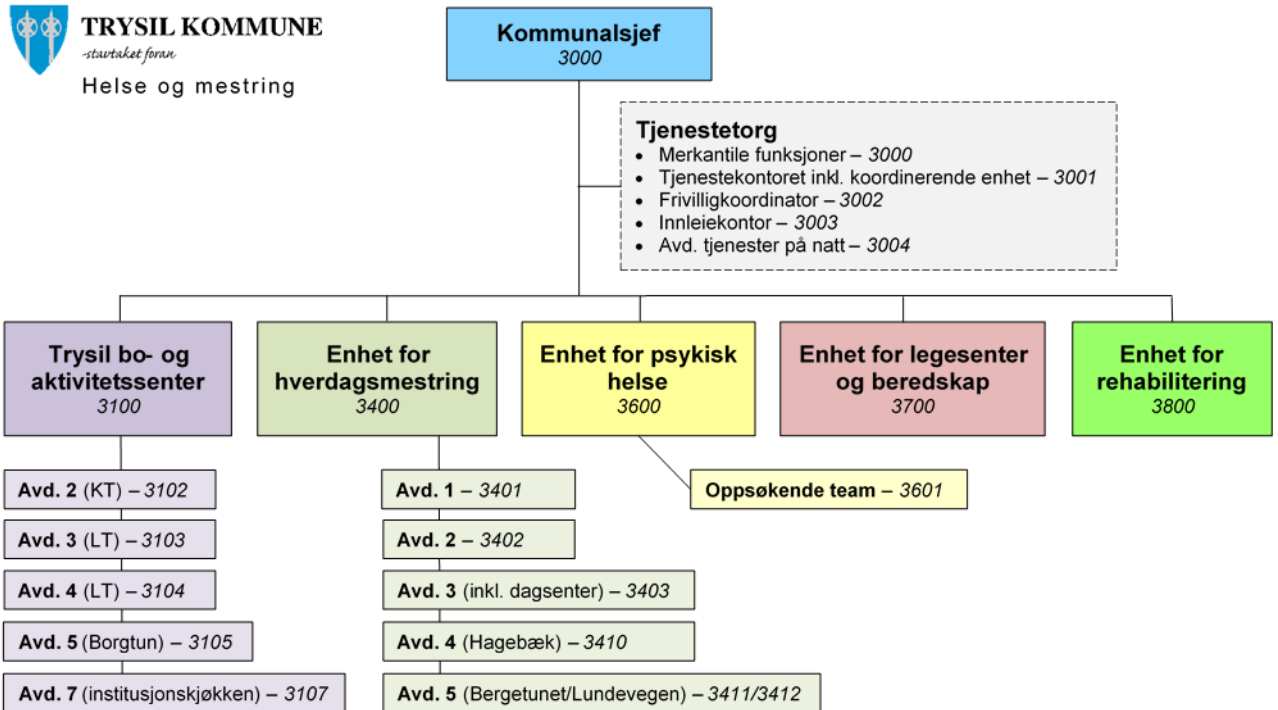
Skapende og kreativ

- Det er ti barnehager i Trysil; fordelt på kommunale og private barnehager. Barnehagene har ulike profiler som friluft, livs- og trossyn, kjedebarnhage, enkeltstående barnehage eller kommunal barnehage. Antall barn pr barnehage varierer fra ca. 10-60,
- I oppvekstsektoren er det fem lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget og barnehagene har tatt imot praksiselever fra videregående og ungdomskolen.
- Det samarbeides tett med andre enheter som feks bibliotek og kulturavdeling for å fremme kreativitet og skaperglede

- Det har blitt jobbet med kompetanseheving på IKT ferdigheter i barnehagen gjennom felles prosjekt.
- «Bygda mi» som felles prosjekt mellom skole og kultur ble gjennomført i 2022, og det videreføres.
- Gjennomført UKM som normalt for første gang etter pandemi. Det var stor deltakelse til tross for at UKM i mange andre kommuner hadde utfordringer med å rekruttere til deltakelse etter pandemi.
- Trysil var vertskap og arrangør av UKM regionfestival hvor vi tok imot deltakere fra 9 andre kommuner i Innlandet. I samarbeid med arrangører fra Innlandet fylkeskommune gjennomførte vi et dags-arrangement, med utstilling, forestillinger, konserter.

3.5 3 – Helse og mestring

Sektor for helse og mestring foretok en strukturendring fra 01.04.2022 og har i 2022 hatt følgende organisasjonskart:

Økonomi

Det har vært et økonomisk krevende år for sektoren. Dette knytter seg i hovedsak til reduksjon i tilskudd på særlig ressurskrevende tjenester, høyt sykefravær, mangel på arbeidskraft som medfører utstrakt bruk av ekstrahjelp og overtid, samt utgifter knyttet til korona. Tabellen under viser oversikt over det enkelte ansvarsområde.

Det har vært store strukturendringer gjennom året og man ser at budsjettreguleringene som er foretatt ikke samsvarer med regnskap. Dette gjelder f. eks Nav og enhet for familie som er flyttet over til sektor for Samfunn og som ligger igjen med et merforbruk på sektor for helse og mestring med kr. 5 861 611.

Innad i sektoren er det også foretatt budsjettreguleringer som ikke stemmer overens med det faktiske regnskapet. Et eksempel på dette er avdeling for tjenester på natt som er flyttet over fra Trondheim bo- og aktivitetssenter (BOAK) til tjenestetorget. På tjenestetorget ligger avdelingen med et merforbruk ved årets slutt på ca. kr. 5 500 000,- samtidig som det ligger igjen et tilsvarende underforbruk ved BOAK på ansvarsområde 3106. Det betyr at BOAK i realiteten har et merforbruk på ca. kr. 4 700 000,- og ikke et underforbruk som det framgår av regnskapet.

Helse og Mestring	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Budsjettjustering	Justert budsjett	Avvik
Tjenestetorg	33 302 454	17 305 000	7 592 228	24 897 228	-8 405 226
Bo og aktivitetssentrum (BOAK)	90 599 455	85 488 000	5 909 557	91 397 557	798 102
Enhet for funksjonshemmede (nedlagt)	17 044 342	27 857 000	-19 799 239	8 057 761	-8 986 581
Enhet for familie (nedlagt)	4 627 673	18 386 769	-13 563 421	4 823 348	195 676
Enhet hverdagsmestring	83 050 573	55 209 000	22 562 166	77 771 166	-5 279 407
Enhet sosial (flyttet til Samfunn fra 1. juli)	13 133 994	13 789 000	-6 712 524	7 076 476	-6 057 518
Enhet psykisk helse	17 113 513	15 562 000	1 247 707	16 809 707	-303 806
Enhet legesenter og beredskap	16 432 688	14 681 000	1 187 624	15 868 624	-564 064
Enhet rehabilitering	7 448 512	7 121 000	362 029	7 483 029	34 517
Sum helse og mestring	282 753 203	255 398 769	-1 213 873	254 184 896	-28 568 306

De store avvikene knytter seg til følgende merforbruk:

Endringer i tilskudd for særlig ressurskrevende tjenester	6 855 000
Koronautgifter, som kommunen har fått refundert og hvor refusjonen er ført på finans og ikke ut på sektoren	11 832 000
Bruk av ekstrahjelp og overtid på grunn av høyt sykefravær, manglende vikartilgang og mange ledige stillinger	7 564 000
Kjøp av institusjonsplass i enhet for psykisk helse	495 000
Ikke samsvar mellom regnskap og budsjettreguleringer ved flytting av NAV og enhet for familie over til de andre to sektorene	5 862 000

Mål og aktivitet:

Trysil kommune har valgt tre førende innsatsområder (vedtatt i Kommuneplanens samfunnsdel i 2023, men tatt i bruk til budsjettet for 2022). Nedenfor er eksempler på hvordan sektoren i 2022 har jobbet innenfor disse områdene.

Attraktiv og fremtidsrettet

Sektoren har gjennom flere år arbeidet aktivt for å ivareta intensjonen i Mld.St - «Leve Hele Livet», samt å skape gode og robuste fagmiljøer.

- Samlet alle nattevaktene i de personalintensive avdelinger fra 01.03.2022
- Strukturendring for å sikre helhetlig tanke rundt områdene som er organisert i tjenestetorget
- Helselederutdanning over fire år for 24 ansatte i sektoren
- Tatt i bruk flere velfersteknologiske løsninger gjennom året, f. eks utstyr som gjør at nattevaktene kan våke over flere tjenestemottakere samtidig. Dette er også et viktig tiltak for å ivareta pasientenes behov for privatliv og at de ikke trenger å ha personell fysisk rundt seg hele døgnet.
- Etablering av innleiekontoret sikrer god fagkompetanse på lov og avtaleverk når det handler om arbeidstidsordninger. Alle helligdagsturnuser skrives i innleiekontoret.
- Skrevet rapport om « Hvordan rekruttere og beholde rett kompetanse i de personalintensive avdelingene i sektor helse og mestring».
- Institusjonskjøkkenet har vært deltaktiv i et prosjekt gratis skolemåltid på to ulike skoler i Trysil. Institusjonskjøkkenet har produsert, levert og servert to varme måltider per uke.
- Innkjøpt Motitech sykkel. Det er en medisinsk sykkel hvor pasientene sykler samtidig som de ser på en skjerm. Filmene som spilles av er innspilte sykkefilmer fra hele verden. Det er inngått et samarbeid med Destinasjon Trysil om å filme fra ulike steder i Trysil kommune via sykkel. Det er filmet Strandvoldrunnen som nå ligger i filmbiblioteket slik at alle som har lisens på Motitech kan sykle denne runden.

- Det er kjøpt inn to Tovertafel. Det er en «sensor» som henger i taket og viser ulike bilder på et bord. Pasientene kan da enten spille slipp, «børste» vekk blader eller dekke på bord ved hjelp av teknologi. Disse ble installert i midten av desember så det er for tidlig å si noe om effekten enda.
- Flere ledere har deltatt på deltatt på Innovasjonskurs i regi av Helseinn for å ruste oss til å kunne lede møter og prosjekter bedre og mer fremtidsrettet
- Det arbeides kontinuerlig med å forenkle og forbedre tjenesten når det gjelder medisiner, og har mange medisindispensere ute hos brukere etter nøyte kartlegging. Flere blir det og nyere utgaver i 2023.
- Tilganger til internett er opprettet på begge boliger (Hagebæk og Bergetunet) for å kunne bruke ulike digitale verktøy og man har oppgradert systemet til å våke over flere beboere i enhet for hverdagsmestring gjennom nye velferdsteknologiske løsninger
- Det er nedsatt en tverrsektoriell prosjektgruppe som jobber med prosjektet «Velferdsteknologi til barn, unge og voksne med medfødt eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse» med midler fra Helsedirektoratet. Vi kaller prosjektet «Alle skal med». Her ses på hvordan man kan gjøre brukerne i stand til å kunne mestre hverdagen bedre og mer selvstendig med bruk av digitale verktøy.
- Enheten psykisk helse bemanner i hovedsak kommunens psykososiale kriseteam og deltar i tidlig innsatsteam for barn og unge. Tidlig innsatsteam er et tverretattlig tiltak med formål å fange opp sårbare barn og unge raskt for å forebygge skjevutvikling.
- Alle legetjenester er samlokalisert og arbeider i ett journalsystem. Gir mulighet for mange ansatte som kan mange arbeidsoppgaver og kan flyttes rundt etter behov.
- Trysil kommunes demografi med flere eldre sammen med økt turisme må sees som en styrke for hverandre. Turisme med mange legevaktbesøk medfører en godt kompetent/erfaren avdeling som kommer egne innbyggere til gode (på både akuttmedisinske tilstander og skader)

Inkluderende og trivelig

- Det er i 2022 gjennomført medarbeidersamtaler i de fleste avdelinger i sektoren.
- Det er satt fokus på sektorens interne HMS arbeid.
- Med unntak av oppsøkende team i psykisk helse har alle personalintensive avdelinger kommet i gang med nærværprosjektet «Jeg er mitt arbeidsmiljø».
- Ved BOAK rapportere det om mange gode tiltak:
 - Gågruppe som har vunnet frivillighetsprisen i 2022. Besøker demensavdelingen hver uke.
 - Lesevenn i langtidsavdelingene,
 - Sang og musikk hver uke.
 - En av langtidsavdelingene har en frivillig som kommer flere ganger i uken. Vedkommende utfører oppgaver som å sitte sammen med pasientene, lese, aktiviteter ol.
 - Det er inngått samarbeid om besøkshund gjennom frivilligsentralen. Denne personen har gått utdanning for å bli besøksvenn med hund, og er sertifisert gjennom røde kors. Besøksvennen med hund har vært på flere besøk hittil.
- Det er jobbet med den nasjonale kvalitetsreformen «Leve hele livet» som bakteppe. Det er fokus på mestring, aktivitet og ernæring. Sektoren har fokus på «Gode pasientforløp» fra KS med sjekklister for overganger, kartlegging av ernæring, fallrisiko og smerte.
- Det er etablert en forebyggende tirsdagsgruppe, et tilbud til hjemmeboende eldre som av en eller annen grunn har hatt et funksjonsfall. Her får de trening med fysioterapeutene en time, samtale, spill, quiz osv. en time, og de får kjøpt seg middag. Taxi til og fra er dekket via

Pasientreiser. (pga. tilbudet om fysioterapi.) Dette er et tiltak helt etter oppskrift fra Stortingsmeldingen om «Leve hele livet.»

- Alle avdelinger har opprettet arbeidsmiljøgrupper bestående av avdelingsleder, verneombud og plasstillitsvalgte.

Skapende og kreative

- Det er arbeidet med forberedelser og det blir oppstart av forebyggende hjemmebesøk i løpet av våren 2023. Dette er et spennende tiltak, som på sikt kan bidra til å ha en gunstig effekt på hele sektoren. Det er viktig å komme tidlig inn, tenke velferdsteknologi og hjelpemidler i hjemmet. Her kan man utsette bistand fra enhet for hverdagsmestring samt opphold ved Trysil bo- og aktivitetssenter.
- Hukommelsesteam og kreft/palliasjonsteamet har i høst hatt pårørendeskoler. Hukommelsesteamet har gjennomført dette gjennom flere år, mens det var første gang for kreft og palliasjonsteamet. Begge teamene gjennomførte dette med stor suksess. Det var mange påmeldte, og ulike instanser var inne og hadde foredrag. Tilbakemeldingene er gode, og dette er tiltak som det er viktig å videreføre.
- Enhet psykisk helse har utviklet nye gruppe- og kurstilbud for flere brukergrupper. Å jobbe i grupper har dokumentert god effekt for flere brukergrupper. Denne måten å jobbe på frigjør dessuten ressurser slik at enheten blir i stand til å håndtere økt pågang av henvendelser.
- Man har arbeidet for å fornye og videreutvikle «Møteplassen» - en del av vårt aktivitetstilbud som skal være en trygg sosial arena for de som trenger det. Det nye tilbudet blir et samarbeid med kulturavdelingen og Frivilligsentralen og flyttes til kinovestibylene. Tilbudet åpner i april 2023.
- Sektoren har etablert rådgivende enhet for rusforebyggende oppfølging i Trysil kommune. Alle kommuner skal fra juni 2022 ha en rådgivende enhet for russaker med ansvar for å følge opp personer som har fått en reaksjon i straffesaker som gjelder bruk eller besittelse av narkotika og hvor påtalemyndigheten har bestemt påtaleunntatelse med vilkår om slik oppfølging.
- FACT - Sør-Østerdal startet opp i august 2022. Teamet er et ambulanset fleksibelt oppsøkende team for brukere med alvorlig og sammensatt problematikk innen psykisk helse og rus. Teamet er et samarbeid mellom kommunene Trysil, Elverum, Åmot og Hamar / Elverum DPS.
- Oppstart av pårørendegruppe ved BOAK er startet. Det er helt i oppstartsfasen og har ikke kommet i gang skikkelig enda.
- Innkjøp av 8 Komp-brett som kan leies av pasienter på BOAK. Dette bidrar til økt sosial deltakelse med pårørende og venner for pasientene. Det er avsatt midler til kjøp av KOMP – brett for hjemmeboende brukere.
- Velferdsteknologi jobbes det godt med, og det avholdes jevnlig tverrfaglige møter for å sikre enda bedre tjenester til pasientene/brukerne. Samarbeid med fysio- og ergoterapeutene er viktig.
- Ved avdeling Hagebæk har man startet opp med et prosjekt i regi av KS som heter «Rusta for fremtiden». Det handler om å involvere de ansatte i å skape gode innovative arbeidsplasser i årene fremover (medarbeiderdrevet innvasjonsarbeid).
- Ved legesenteret er det tatt i bruk verktøy for bedre vurdering på legevakthenvendelser (videoløsning fra NLA) med opplæring for alle ansatte på legevaktsentralen.

Sektorens ansatte er etterhvert blitt gode på å se helhet. Man er opptatt av samarbeid som kan gagne den enkelte bruker og man har stort fokus på brukeren som enkeltindivid, og hvordan man kan bistå, slik at enkeltindividet kan utnytte sine ressurser på best mulig måte for å LEVE hele livet.

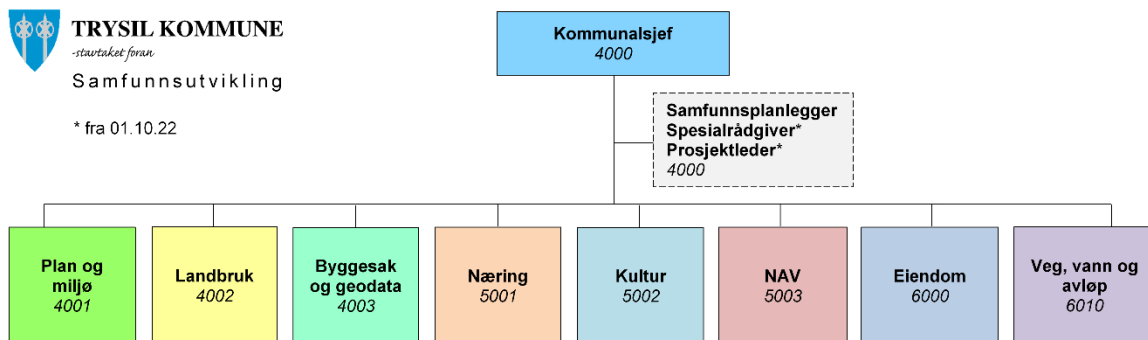
Sektor for helse og mestring jobber mye med implementering av ny teknologi: trygghetsalarmer, varslingsteknologi i form av dørsensorer, fallsensorer, digitalt tilsyn, medisindispensere m.m. Som eksempel kan nevnes at sektoren pr. 31.12.22 hadde lånt ut: 79 mobile trygghetsalarmer, 78 stasjonære trygghetsalarmer, 24 elektroniske medisindispensere, 17 digitale tilsyn i tillegg til varslingsutstyret ved BOAK og våke over utstyr i enhet for hverdagsmestring.

3.6 4,5,6 – Samfunnsutvikling

Kort beskrivelse:

Samfunnsutvikling er en lovpålagt oppgave for kommunene, og handler om å utvikle gode og velfungerende kommuner, der innbyggere, næringsliv og besøkende ønsker å være. Det er mange element som er viktige for utvikling av gode lokalsamfunn, som tilgang på arbeid, tjenester, boliger, infrastruktur, kulturopplevelser, friluftsliv og et godt fysisk og sosialt inkluderende nærmiljø. Sektor for samfunnsutvikling er en ny sektor, som fikk sin form i 2022. Sektoren består av:

- Administrasjon Samfunnsutvikling
- Plan og miljø
- Byggesak og geodata
- Eiendom
- Veg, vann og avløp
- Næring
- Landbruk
- Kultur
- NAV

Sektoren er faglig bred og skal ivareta et stort spenn av oppgaver. Landbruk, plan og miljø og byggesak og geodata jobber med typiske forvaltningsoppgaver, mens veg, vann og avløp og eiendom jobber med typiske driftsoppgaver. Gjennom strategisk planarbeid bidrar planavdelingen med å tilrettelegge for utvikling av Trysilsamfunnet. Næring, kultur og NAV ble en del av sektoren fra medio 2022. I sektoren er det også to rådgiverstillinger. En rådgiver bistår hele sektoren som i tillegg er kommunens beredskapskoordinator. Den andre stillingen er en samfunnsplanlegger. Dette er en tverrfaglig stilling som jobber tett med spesielt plan og næring. Stillingen har en viktig funksjon i alt av kommunens planarbeid, i tillegg til analyse- og strategisk arbeid. Denne stillingen har vært ubesatt siden medio 2022. I tillegg ble det på slutten av 2022 opprettet en prosjektlederstilling for utbyggingsprosjekt innen helse, i tråd med boligplanen. Vedkommende hører til sektor for samfunnsutvikling. Lønnsmidler hentes fra investeringsmidler tilknyttet dette prosjektet.

Landbruksavdelingen har oppgaver innen forvaltning av lovverk, og jobber også målrettet med å utvikle landbruksnæringen i kommunen. Plan og miljø har løpende håndtering av forvaltningssaker innen sine fagområder og har også ansvar for arealdelen av kommuneplanen. Gjennom strategisk planarbeid bidrar avdelingen med å tilrettelegge for utvikling av Trysilsamfunnet. Byggesak og geodata har nært samarbeid med de andre fagområdene. Avdelingen forvalter lovverk og planer, slik at det er mulig å igangsette byggetiltak. Fra 2021 er også eiendomsskatt inkludert i denne avdelingen. Næring, kultur og NAV ble en del av sektoren fra medio 2022. Næringsavdelingen jobber utadrettet og aktivt mot næringslivet, behandler søknader, deltar i prosjekter og driver forvaltningsoppgaver innenfor sitt fagområde. Kulturavdelingen består av kultursjef, kultur- og idrettskonsulent, kulturskole, bibliotek og ungdomsklubb. Avdelingen jobber aktivt med arrangement, aktiviteter og tilrettelegging for trivsel, bolyst og gode stedskvaliteter. NAV består av en statlig og en kommunal del og består i tillegg til sine ordinære oppgaver av et boligkontor og en flyktningkonsulent.

I sektoren er det også to rådgiverstillinger. En rådgiver bistår hele sektoren som i tillegg er kommunens beredskapskoordinator. Den andre stillingen er en samfunnsplanlegger. Dette er en tverrfaglig stilling som jobber tett med spesielt plan og næring. Stillingen har en viktig funksjon i alt av kommunens planarbeid, i tillegg til analyse- og strategisk arbeid. Denne stillingen har vært ubesatt siden medio 2022. I tillegg ble det på slutten av 2022 opprettet en prosjektlederstilling for utbyggingsprosjekt innen helse, i tråd med boligplanen. Vedkommende hører til sektor for samfunnsutvikling. Lønnsmidler hentes fra investeringsmidler tilknyttet dette prosjektet.

Økonomisk resultat

Samfunnsutvikling	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Budsjettjustering	Justert budsjett	Avvik
Administrasjon Samfunnsutvikling	1 620 203	2 041 000	100 292	2 141 292	521 089
Plan- og Miljøavdeling	2 268 123	4 951 000	-1 363 691	3 587 309	1 319 186
Landbruksavdeling	3 218 530	3 856 000	304 251	4 160 251	941 721
Bygg og Geodataavdeling	559 217	-1 420 000	1 302 219	-117 781	-676 998
Næringsavdelingen	3 976 536	-	455 445	455 445	-3 521 091
Kulturavdelingen	6 927 968	-	6 297 792	6 297 792	-630 176
NAV	3 719 111	-	6 574 297	6 574 297	2 855 186
Bygg og eiendom	25 237 210	22 672 000	2 340 976	25 012 976	-224 234
Vei, vann, avløp og septikk	-2 491 934	426 000	-122 589	303 411	2 795 345
Sum Samfunnsutvikling	45 034 964	32 526 000	15 888 992	48 414 992	3 380 028

Sektoren har på noen områder mindreforbruk. Dette skyldes i hovedsak ubrukte lønnsmidler i forbindelse med vakanse, eller at det er tilført mer fondsmidler enn budsjettet. Det er også avsatt midler til planarbeid som er forsinket. I tabellen har sektoren som helhet et mindreforbruk på drøyt 3,3 millioner. Tre avdelinger er ført på to ulike ansvar i løpet av 2022. Det ene gjelder næring, som halve året var en del av sentraladministrasjonen. Det er derfor et merforbruk på 3,5 mill. på ansvaret som ligger i sektor samfunnsutvikling, mens det er et mindreforbruk på 4,2 mill. kr på det ansvaret for første halvår lå i sentraladministrasjonen. Totalt sett er det derfor et mindreforbruk. NAV lå første halvår under Helse og mestring og har der et merforbruk på 6 mill. kr, mens det i siste halvår og ansvarsområde under sektor samfunnsutvikling er et mindreforbruk på drøyt 2,8 mill. kr. Totalt sett blir det derfor et merforbruk. Hovedårsaken til dette er at utgiftene til økonomisk sosialhjelp er nesten 3,6 mill. kr høyere enn budsjettet. Denne utgiftsøkningen skyldes i hovedsak tre forhold. Barnetrygd medregnes ikke lenger som inntekt ved utmåling av

stønad. For det andre har den økningen i levekostnader gjennom året bidratt til økt behov for sosialhjelp. Den tredje grunnen er økt bosetting av flyktninger med kostnader knyttet til etablering av disse i bolig, samt at dette har generert flere søknader om stønad til livsopphold i mangel av annen inntekt. Kultur flyttet fra sektor oppvekst og kultur til sektor for samfunnsutvikling. Totalt har det vært et mindreforbruk på kulturområdet.

Sektoren har et merforbruk knyttet til økte rentekostnader og energikostnader. Innen vann og avløp utgjør dette henholdsvis 4,7 og 1,4 mill. kr. I tillegg har Trysilfjell Utmarkslag fakturert 1,7 mill. kr mer enn budsjettert på drift av avløpsanlegg. I tillegg har økte drivstoffkostnader ført til et merforbruk innen veg-avdelingen. Mens det er mindreforbruk på brøyting og strøying.

Administrasjon Samfunnsutvikling

Mindreforbruket på dette området skyldes i hovedsak vakanse i stillingen som samfunnsplanlegger og dermed ubrukte lønnsmidler.

Plan og miljø

Mindreforbruket skyldes at ikke alle avsatte planmidler er benyttet. Dette gjelder blant annet midler til sentrumsplan, overvannsplan og oppstart av kommuneplanens arealdelen som ikke er igangsatt. I tillegg er det mindreforbruk på lønn i forbindelse med at det ikke er brukt vikar ved en permisjon.

Landbruk

Landbruk har i 2022 et mindreforbruk på drøyt 940.000 kr i forhold til opprinnelig budsjett. Dette skyldes i hovedsak på at det er blitt tilført mer i fond (landbruksfond) enn det som ble budsjettert.

Bygg og geodata

Det var budsjettert med atskillig mer bruk av bundne fondsmidler, men en del indirekte kostnader som var budsjettert belaster ikke fondsmidlene nå. Så fondet opprettholdes i større grad. Byggesak har også tatt en del av utgiftene for driften av e-byggesak noe som var forventet, men i budsjett 2023 er dette justert for å dekke inn dette.

Næring

Næringsavdelingen bruker mye tid på styring av enkelte prosjekter. På bredbåndprosjektet er det brukt mange timer og ressurser. Vi har avsluttet det prosjektet og holdt oss innenfor de rammene som ble vedtatt. Det er kun en liten del igjen med få abonnenter.

SITE 3 er også et stort prosjekt hvor det er tett samarbeid med Innlandet fylkeskommune. Vi har fått sluttutbetalingen og prosjektet har levert sin rapportering.

Videre er det brukt ressurser til Campus Trysil til nettbasert undervisning og kursing.

Koronatiltak runde 5, 6 og 7 ble fordelt og utbetalt etter fastsatte retningslinjer.

Som siste nevnes det at det er håndtert fordeling og utbetaling av strømstøtte til små bedrifter i samarbeid med økonomi.

Totalt sett har næringsavdelingen gått noe over budsjett (1004 og 5001 samlet), og det har vært et meget krevende år for næringsssjefen og konsulentene.

Kultur

I 2022 ble kultur flyttet fra sektor oppvekst og kultur til sektor for samfunnsutvikling. Dette førte til at regnskapsføringen ble delt i to forskjellige ansvarsområder. Totalt har det vært et mindreforbruk på kulturområdet, og det betyr at vi driver kulturtjenestene godt innenfor budsjett. Kulturtjenestene er ungdomsråd, aktivitetstilbud barn og unge, ungdomsklubb, bibliotek, kino, museer, kunstformidling, idrett, kulturskole, andre kulturaktiviteter/tilskudd, kulturkontor, Trysiliaden, fotoarkiv, kommunale kulturbygg, kulturhuset. I tillegg kommer en rekke prosjekter og eksterne midler som skaper kulturtilbud i kommunen.

NAV

NAV ble flyttet fra Helse og mestring til Samfunnsutvikling midt i året og er derfor ført på to ulike ansvar. Det ansvaret som vises under Helse og mestring har et merforbruk, mens det som ligger her under Samfunnsutvikling har et mindreforbruk. Sommert har NAV et merforbruk på 3 mill. kr. i forhold til opprinnelig budsjett. Hovedårsaken til dette er at utgiftene til økonomisk sosialhjelp er nesten 3,6 mill. kr høyere enn budsjettet. Denne utgiftsøkningen skyldes i hovedsak tre forhold. Barnetrygd medregnes ikke lenger som inntekt ved utmåling av stønad. For det andre har den økningen i levekostnader gjennom året bidratt til økt behov for sosialhjelp. Den tredje grunnen er økt bosetting av flyktninger med kostnader knyttet til etablering av disse i bolig, samt at dette har generert flere søknader om stønad til livsopphold i mangel av annen inntekt.

Eiendom

Innen eiendom viser driftsregnskapet et merforbruk på kr 224 234. Av totalt budsjett for avdelingen utgjør dette da 0,9% i merforbruk. Renhold og vaktmestere er en del av avdelingen. Når det gjelder det driftsmessige ellers, så er Boligkontoret flyttet over til NAV. Dette ble gjennomført på forsommeren 2022. Erfaringene så langt viser at dette har vært vellykket. Videre er det gjennomført diverse investeringsprosjekter. Her nevnes blant annet planlegging knyttet til ny sentrumsbarnehage, standardheving utleieboliger kostnad (kr 1 400 000), nye lyskilder Trysil bibliotek (kr 590 000), Utbedring av uteområder sentrumsskolene (kr 390 000). I tillegg har avdelingen vært engasjert i prosjekter som Tverga, Dagsturhytta samt flere prosjekter knyttet til diverse avdelinger på sykehjemmet.

Veg, vann og avløp

Innen vann og avløp er det merutgifter på henholdsvis 4,7 og 1,4 millioner kr. på grunn av økte renteutgifter og energikostnader. Lekkasje i et høydebassenger (HB203) ga en uforutsett utgift på ca. 300 000 kr. Avdelingen har også oppdatert overvåkingssystemet ved å skifte ut gamle PLS ved alle anlegg. Det er i løpet av 2022 reparert 11 vannlekkasjer og dette har gitt en reduksjon av vannforbruket på 141 000 m³ fra 2021. I tillegg har Trysilfjell Utmarkslag fakturert 1,7 mill. kr mer enn budsjettet på drift av avløpsanlegg.

Innen veg er det et mindreforbruk på ca. 600 000 kr, hovedsakelig på grunn av mindreforbruk innen brøyting og strøing. Det har over investeringsbudsjettet blitt brukt midler til asfaltering. Utbedring av Nybergsund bru er satt på vent, da avsatte midler til utbedring var for lite og det skal gjøres en vurdering av eventuelt omklassifisering av brua. På grunn av manglende rammeavtale har heller ikke midlene til vegrekkverk blitt brukt opp. Det er brukt 238.000 kr til mindre opprettinger der situasjonen var verst.

Innen biladministrasjon er det et merforbruk på 200 000 kr. Dette skyldes i hovedsak økte drivstoffkostnader. Det er brukt noe mindre enn budsjettet på vedlikehold. Innen investeringer er det gått ut mindre enn budsjettet pga. lang leveringstid på biler.

Mål og aktivitet

Trysil kommune har valgt tre førende innsatsområder (vedtatt i Kommuneplanens samfunnsdel i 2023, men tatt i bruk til budsjettet for 2022). Nedenfor er eksempler på hvordan sektoren i 2022 har jobbet innenfor disse områdene:

Attraktiv og fremtidsrettet

- Sektoren har vært med å utvikle Trysils reiselivsstrategi som ble vedtatt i 2022
- Landbruksavdelingen behandlet i 2022 totalt 1375 saker med totale utbetalinger på drøyt 57 mill. kroner
- Landbruksavdelingen har gjennom hele 2022 jobbet for en mer stabil og bærekraftig løsning for veterinærordningen
- Sektoren, ved byggesak, la til rette for at folk kunne flytte på hytta og behandlet flere slike søknader i 2022
- E-byggesak er tatt i bruk og har vært med å effektivisere byggesaksbehandlingen
- Tilsyn fra Statsforvalteren angående avløp i spredt bebyggelse ble gjennomført uten avvik. To merknader som gjelder saksbehandlingstid og liten tilsynsaktivitet ble umiddelbart tatt tak i
- Byggesak har jobbet aktivt, og lyktes, med å redusere saksbehandlingstiden
- Det har i 2022 vært høy aktivitet, og lite klager, innen eiendomsskatt
- Kultur jobber konstant for bosteds- og besøksattraktivitet gjennom ulike faste tiltak, som bibliotek, kulturskole, kino o.l., og gjennom ulike arrangement året gjennom
- Trysil arrangerte sin første Frivillighetsbørs i 2022
- Kulturavdelingen tenker fremtidsrettet og legger til rette for meråpne løsninger både på biblioteket (i gang) og kulturskolen (planlegges)
- Plan- og miljøavdelingen har gjennom hele 2022 jobbet med store og viktige plansaker som påvirker Trysils utvikling, hvorav de største har vært kommuneplanens samfunnsdel og sentrumsplanen. Det har også pågått saksbehandling med flere private reguleringsplaner gjennom året. Detaljreguleringsplan for Langørvegen 12 (boligformål) ble vedtatt i 2022.

- Utarbeiding av reguleringsplan for ny sentrumsbarnehage på Østmojordet pågikk gjennom 2022.
- Kommunedelplan for Klima og Energi ble ferdigstilt og vedtatt i kommunestyret i 2022.
- Bytte av led-lys i enkelte bygg ga framtidsrettet løsning og sparte kostnader
- Gjennom virkemidler som Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) og Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK) bidrar Trysil kommune til en god forvaltning av miljø, naturmangfold og naturlandskap i landbruket
- Sektoren etablerte i 2022 boligkontor. Dette hører til under NAV og er med å gi bedre og mer framtidsrettede tjenester
- NAV avsluttet i 2022 et prosjekt knyttet til utvikling av de sosiale tjenestene. Målet med prosjektet har vært å utvikle en arbeidsmetodikk som skal ivareta de som står lengst unna arbeid og aktivitet. Metodikken skal fra 2023 implementert i ordinær drift. Dette har vært et 3-årig prosjekt finansiert av Statsforvalteren
- NAV har bidratt til tjenesteutvikling/-forbedring gjennom egentilsyn i samarbeid med Statsforvalteren knyttet til tjenester for barn/unge under 23 år
- Veg-avdelingen har rustet opp flere veger og skiftet ut gatelysarmatur til led-armatur. I tillegg er det investert i nye maskiner som er mer miljøvennlige og har mindre/renere utslipp.
- Kommunen prioriterer innkjøp av el-biler til internt bruk.

Inkluderende og trivelig

- Hele sektoren har mot slutten av året satt det interne HMS-arbeidet mer i system og startet på arbeidet med å opprette arbeidsmiljøgrupper
- Biblioteket er en inkluderende og viktig møteplass i Trysil. De ansatte jobber for at folk skal føler seg trygge og den personlige kontakten sørger for rett bok til rett person. Alle som kommer innom hilses med et hei. Høye utlånstall og besøkstall viser at vi når bredt ut i befolkningen
- Idrettsfond, kulturmidler, kulturminnemidler og bokfond bidrar positivt til frivilligheten innen kultur og idrett
- Det arbeides mye med forebyggende tiltak og tiltak for at alle skal med. Fritidsstipendet og AlleMed er eksempler på dette
- UKM er en viktig kulturarena for barn og unge. Trysil arrangerte fylkes-UKM i 2022
- Ungdomsklubben er en viktig arena og er godt besøkt. Den har også ulike aktiviteter i skoleferiene
- Lavterskeltilbudet Dagsturhytta ble realisert og åpnet 1.desember
- Det ble arrangert Velkommen til Trysil-møte i februar for flykninger
- Biblioteket låner inn bøker på ulike språk slik at flykninger og innvandrere kan finne bøker på morsmålet sitt
- Kulturavdelingen arrangerte støttekonsert for Ukraina som ble en stor suksess

- BUA er et lavterskeltilbud for å få flere med i fritidsaktiviteter. Åpning av dette pågikk i 2022, mens den faktiske åpningen ble i 2023
- Planavdelingen legger i sitt planarbeid til rette for møteplasser og friområder
- Trysil har i 2022 bosatt 49 flyktninger av ulike etnisiteter. Det var vedtatt bosetting av 65, men dette målet ble ikke nådd pga. mangel på boliger
- Oppfølging fra NAV og utbetaling av stønad har bidratt til at den enkelte flyktning har hatt muligheter til å delta/være inkludert i samfunnet
- Avdelingene i sektoren har stort sett lavt sykefravær og god trivsel på arbeidsplassen

Skapende og kreative

- Trysil er en av fire kommuner i SITE-samarbeidet. I 2022 ble forprosjekt innen mobilitet avsluttet og prosess mot hovedprosjektet «En smart, integrert og bærekraftig grenseregion – SITE Mobility» påbegynt
- Kommunens eget landbruksfond bidro i 2022 med 1 817 000 kroner til utbedring av melkekufjøs, nybygg av melkekufjøs ammekufjøs
- Kommunen bevilget inntil 1 mill. kr til støtte til kjøp av handelsgjødsel innen landbruket. 31 bruk fikk en støtte på totalt 762.000 kr
- Kulturavdelingen har gjennom hele 2022 jobbet med Tverga-prosjektet som skal gi en nyskapende aktivitetsplass og badeplass ved Flomvollen
- Kulturavdelingen har hatt mange tiltak som en del av Sentrumsprosjektet i samarbeid med næringslivet i sentrum
- Bl.a. gjennom Kontaktutvalgene for jord- og skogbruk bidrar Trysil kommune til skape gode møteplasser mellom kommunal forvaltning og private næringsaktører. Her diskuteres strategier for ulike statlige og kommunale tilskudd- og stimuleringsordninger for å sikre forutsigbarhet for landbruksnæringen
- Sektoren har et næringsforum hvor kommune og næringsliv møtes
- Trysil kommune har deltatt i prosjektet Grensevilt 2 og har gjennom dette fått utarbeidet en veileder for grenseoverskridende forvaltningssamarbeid innen elgforvaltningen. Det er i tillegg utarbeidet storymaps/kartfortellinger som kommuniserer all forskning og alle resultater fra prosjektet. Dette vil bli tilgjengeliggjort og være et nyttig verktøy både for kommunen og rettighetshaverne
- Trysil kommune deltar i prosjektet Klimavennlig stedsutvikling i hyttekommuner, et prosjekt i regi av Innlandet fylkeskommune
- Trysil kommune har også inngått avtale om deltagelse i et forskningsprosjekt i regi av Sintef og NIBIO med hovedtittel Arealer under press. Prosjektet har søkt midler fra forskningsrådet til et 4-årig prosjekt som skal se på hvordan hyttebygging påvirker naturen i et mer langsiktig perspektiv og hvordan økosystemtjenester påvirkes

3.7 Samlede virksomhet (inkl. Trysil Kommuneskoger KF)

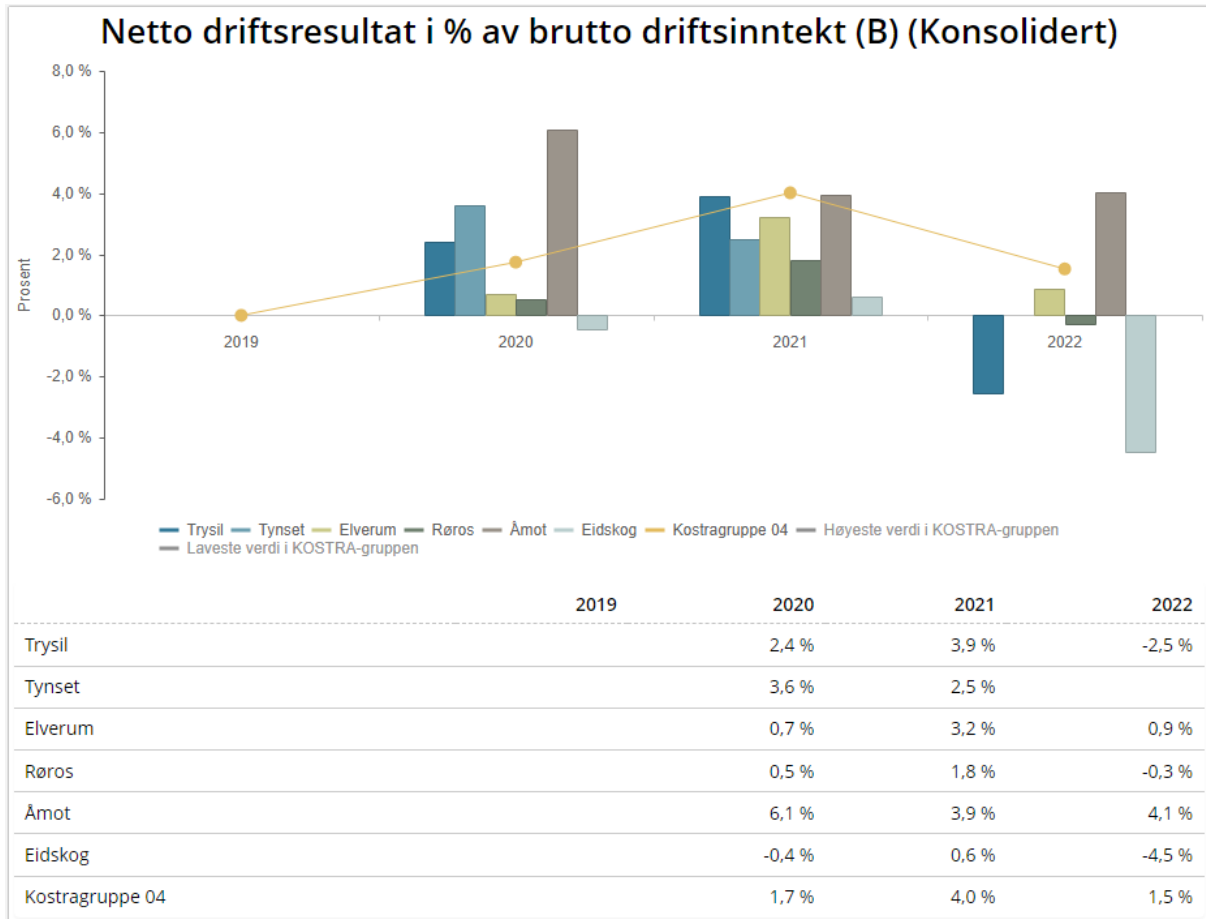
Kommunens samlede virksomhet inkluderer en kortfattet rapportering om forholdene for konsernet. Selv om kommunen rapporterer sine egne tall, håndterer SSB konserntallene som har mye betydning for generelle data, spesielt for:

- Netto driftsresultat
- Lånegjeld
- Disposisjonsfond
- Balansen

Ved å ta høyde for konserntallene, vil for eksempel netto lånegjeld pr. innbygger bli lavere, fordi Kommuneskoger ikke har lånegjeld.

Vi velger her å rapportere på de viktigste tallene for konsernet.

Netto driftsresultat konsolidert regnskap

Vi ser at netto driftsresultat blir dårligere etter konsolideringen. Kommunen selv rapporterer minus 0,76 % som negativt netto driftsresultat. Inklusive Kommuneskoger blir netto driftsresultat minus 2,5 % av driftsinntektene.

Trysil kommune har fått utbetalt utbytte på kr. 19 507 622,- for å medfinansiere slutføring av bredbåndsutbyggingen i 2022. Utenom disse ekstraordinære midler har Trysil kommune fått overført kr. 12 340 620,- som årets utbytte fra Trysil Kommuneskoger KF. Dette betyr at det ble utbetalt store summer til kommunen som har påvirket KF sitt resultat i 2022. I et normalt år er overføringene mye lavere.

Kommunen må tilstrebe å bli mindre avhengig av utbytte/overføringer fra Kommuneskoger KF. Det er langt fra sikkert at tømmerprisene blir like gode framover.

Fra Kommuneskoger egen årsmelding:

Tømmerprisene gikk ved inngangen til 2023 ned, men samtidig gikk massevirkeprisene opp. Vi kan i noe grad tilpasse oss markedskonjunktorene, men det vil gå ut over produsert volum, og dermed igjen inntjeningen. Det er også en betydelig usikkerhet i økonomien der mange faktorer påvirker markedsituasjonen for tre- og trebaserte varer. Vi har klimaendringer med tilhørende tiltak som karbonbinding og fokus på økt karbonopptak og karbonlagring, det grønne skiftet, krig i Ukraina, økt rentenivå, generelt økt kostnadsnivå på strøm, drivstoff, deler og økt fokus på vern som noen eksempler. Skog og trevirke skal erstatte oljebaserte produkter, bidra til karbonbinding/-lagring samtidig som samfunnet ønsker et økt skogvern.

Tross usikre utsikter har vi sikker avsetning på sagtømmer, med en pris som fortsatt ligger over gjennomsnittet ved inngangen til 2022. I tillegg gir økte massevirkepriser at vi kan drive tynning og drift i områder der vi skal ha fokus på treslagsskifte.

Det er en redusert investeringsvilje og etterspørsel i fritidsboligmarkedet. Dette gjelder hytter, tomter og leiligheter. Det er også begrenset med tilgjengelige regulerte tomter på vår eiendom.

Disposisjonsfond

Inkludert Trysil Kommuneskoger KF, melder SSB om 9,4 % som disponible fondsmidler. Selv om dette er våre formelle tall, er vi ikke enige i en slik oppstilling. Dette tallet inneholder verdier som ikke kan omsettes så lett som det virker på papir. Disponible midler gjelder også tomter med skog, som i våre øyne ikke burde betegnes som disposisjonsfond. Dette er noe vi har kommentert flere ganger, også overfor Statsforvalteren i Innlandet.

	2020	2021	2022
Trysil	23,1 %	24,5 %	9,4 %
Tynset	10,5 %	10,9 %	
Elverum	2,1 %	3,7 %	4,6 %
Røros	3,7 %	5,9 %	6,3 %
Åmot	5,6 %	10,0 %	12,9 %
Eidskog	7,3 %	7,1 %	3,8 %
Kostragruppe 04	9,7 %	11,8 %	11,2 %

Netto lånegjeld

	2020	2021	2022
Trysil	83,1 %	81,1 %	79,4 %
Tynset	70,5 %	68,7 %	
Elverum	118,1 %	109,0 %	105,2 %
Røros	87,2 %	100,7 %	104,9 %
Åmot	84,8 %	81,8 %	77,4 %
Kostragruppe 04	83,2 %	83,4 %	82,7 %
Eidskog	72,6 %	68,9 %	81,6 %

Her er det tydelig at konserntallene gir et mer positivt bilde enn kommunens egne tall. Kommunen selv har omtrent 95 % av driftsinntektene som gjeld, noe som går ned til 79,4 % ved å inkludere Trysil Kommuneskoger KF. De har ikke langsiktige lån.

Arbeidsmiljø:

Trysil Kommuneskoger KF hadde pr. 31.12.2022 8 ansatte, hvorav 2 lærlinger. I tillegg har de hatt 8 personer med tidsbegrensede arbeidskontrakter i løpet av 2022.

KF har rapportert om 6 % sykefravær i 2022

Likestilling

Kommuneskoger har ingen ansatte kvinner, i styret er forholdet mellom menn og kvinner 60 % og 40 %

Det tilstrebes likestilling i alle ledd.

Etisk standard

Trysil Kommuneskoger KF har etiske retningslinjer for styret, ansatte og tillitsvalgte og retningslinjene revideres hvert år og er tema på interne møter.

Vi har utarbeidet konsoliderte oversikter i regnskapsdokumentet for 2022.

Vi henviser for konsoliderte oversikter for drift, investeringer og balanse til detaljer i kommunens regnskapsdokument.

3.8 Avvik mellom regnskap og budsjett – skjema 2A

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering					
Regnskap					
	Regnskap 2022	Avvik	Justert budsj. 2022	Oppr. budsj. 2022	Regnskap 2021
1 Investeringer i varige driftsmidler	50 211 961	-4 050 039	54 262 000	179 182 000	66 738 997
2 Tilskudd til andres investeringer	152 875	152 875	-	-	152 875
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 718 469	-281 531	2 000 000	2 000 000	2 529 024
4 Utlån av egne midler	0	0	-0	-0	0
5 Avdrag på lån	0	0	-0	-0	0
6 Sum investeringsutgifter	52 083 305	-4 178 695	56 262 000	181 182 000	69 420 896
7 Kompensasjon for merverdiavgift	-4 388 968	-76 968	-4 312 000	-16 623 000	-4 772 005
8 Tilskudd fra andre	-3 157 192	-2 197 192	-960 000	-8 450 000	-3 155 647
9 Salg av varige driftsmidler	-2 255 686	-2 255 686	-	-	-7 457 607
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	-0	-0	0
13 Bruk av lån	-41 723 537	7 266 463	-48 990 000	-154 109 000	-51 659 488
14 Sum investeringsinntekter	-51 525 384	2 736 616	-54 262 000	-179 182 000	-67 044 747
15 Videreutlån	19 233 834	9 233 834	10 000 000	10 000 000	7 562 377
16 Bruk av lån til videreutlån	-10 000 000	-	-10 000 000	-10 000 000	-8 268 512
17 Avdrag på lån til videreutlån	1 705 554	1 705 554	-	-	1 293 393
18 Mottatte avdrag på videreutlån	-4 964 084	-4 964 084	-	-	-2 524 648
19 Netto utgifter videreutlån	5 975 304	5 975 304	-	-	-1 937 391
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	4 661 405	4 661 405	-	-	1 384 130
22 Bruk av bundne investeringsfond	-9 421 519	-9 421 519	-	-	-
24 Bruk av ubundne investeringsfond	-2 000 000	-	-2 000 000	-2 000 000	-1 596 000
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	226 888	226 888	-	-	-
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-6 533 225	-4 533 225	-2 000 000	-2 000 000	-211 870
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	-0	-0	226 889

Linje 1: Brutto beløp investert i anleggsmidler i 2022. Inkl. mva.

Linje 2: Tilskudd til andres investeringer. (50 % av mva. kompensasjonsordning til Trysil Utmarkslag)

Linje 3: Egenkapitaltilskudd til KLP/endringer i aksjer og andeler (egenkapital KLP).

Linje 7: Kompensasjon mva.

Linje 8: Tilskudd fra andre kommuner til SÅTE investering, justering mva.

Linje 9: Salg av driftsmidler (tomter, biler)

Linje 13: Sees i sammenheng med linje 1 til 12. Selv om vi har ventet helt til slutten av året med en siste revidering, ser vi at gjennomføringsevnen ikke har vært stor nok for investeringer. Mange prosjekter ble satt i gang, men utsatte leveranser og treghet i systemet, gjør at vi ikke har nådd opp til forventningene for investeringer.

Linje 15-18: Startlån som videre utlån med avdrag, nye lån. Det ble pga. økte renter og store kostnadsøkninger mye større behov for hjelp med etableringslån/startlån fra Husbanken.

Linje 21-24: Avsetninger og bruk av fondsmidler, gjelder KLP egenkapital som ikke er lov å lånefinansiere. Avsetning til bundne fond på grunn av ekstraordinære innbetalinger på startlån.

Investeringsregnskapet ble i 2022 gjort med et lite merforbruk i forhold til det reviderte budsjett.

§ 5-5, 2. ledd prosjektoversikt 2022

Ansvar	Prosjekt nr	Beskrivelse	Regnskap 2022	Justert budsjett 2022	Oppr. budsjett 2022	Regnskap 2021
1005	01047	Overføring til kirkelig fellesråd - investeringer	0	2 150 000	3 400 000	588 000
1004	01049	Mobilmaster bredbånd	0	0	2 000 000	0
1006	01052	Framsikt - økonomiplan og årsbudsjett	150 000	0	0	0
1002	01700	SÅTE - Investering IKT	0	19 000	3 125 000	0
1002	01712	SÅTE - Nettportal	316 275	312 000	750 000	706 071
1002	01721	SÅTE - L/P	29 688	31 000	250 000	153 628
1002	01725	Servere, nettverk, brannmurer	0	-1 000	1 562 000	0
1002	01726	Tilleggsmoduler HRM SÅTE	259 600	291 000	0	0
1002	01732	KOMTEK variabel fakturering	0	0	0	36 690
1002	01733	Legesystem	24 088	1 000	313 000	0
1002	017331	Legesystem Stor-Elvdal	30 224	0	0	3 402
1002	017332	Legesystem Åmot	0	0	0	1 313
1002	01735	Lagring og servere	0	0	0	228 768
1002	017351	Lagring og servere S	0	0	0	36 000
1002	017352	Lagring og servere Å	0	0	0	65 700
1002	017353	Lagring og servere T	0	0	0	154 800
1002	017354	Lagring og servere E	0	0	0	26 100
1002	01736	Strategiprojekter	0	0	3 125 000	0
1002	01737	e-Byggsak	0	-19 000	312 000	1 785 991
1002	01738	GIS handlingsplan	0	0	500 000	88 861
1002	017381	GIS handlingsplan - Stor-Elvdal	0	0	0	25 417
1002	017382	GIS handlingsplan - Åmot	0	0	0	25 417
1002	017383	GIS handlingsplan - Trysil	0	0	0	45 750
1002	01739	Barnehager	29 805	312 000	312 000	84 583
1002	017391	Bhg-løft SE	63 988	0	0	51 970
1002	017392	Bhg-løft Å	131 545	0	0	108 698
1002	017393	Bgh-løft T	166 365	0	0	356 693
1002	017394	Bgh-løft E	66 070	0	0	58 215
1002	01742	SÅTE 2.0	465 881	0	0	0
1002	018910	SÅTE - Skoleløft	0	0	0	117 958
1002	018915	Nytt LMS skole	45 413	313 000	313 000	0
6003	02024	Sentrumsbarnehage forprosjekt	0	0	0	25 769
2100	02025	Fremtidens undervisningslokaler, tilrettelegging arealer	0	50 000	400 000	0
2100	02026	Oppgradering møbler, fremtidens undervisning	279 184	200 000	300 000	0
5002	02027	Dagsturhytte	1 225 950	250 000	0	0
2210	02028	BUA, utlån utstyr	0	300 000	300 000	0
5002	02029	Ny kinomaskin	27 613	267 000	1 000 000	0
3107	03042	Pakkemaskin kjøkkenet	0	0	0	297 314
3100	03043	HMS-tiltak forflytningshjelpemidler	949 635	1 000 000	1 000 000	0
6003	03044	Oppgradering ventilasjonssystemet sykehjem	71 251	750 000	750 000	0

Ansvar	Prosjekt nr	Beskrivelse	Regnskap 2022	Justert budsjett 2022	Oppr. budsjett 2022	Regnskap 2021
3100	03045	Oppgradering sykehjemssenger	606 261	600 000	600 000	0
3107	03046	Nytt utstyr institusjonskjøkkenet	321 995	250 000	250 000	0
6003	03047	Oppgradering 2 rom avd. 5 sykehjem	125 416	100 000	150 000	0
3100	03048	Ny dør varemottak sykehjem	0	0	125 000	0
3400	03049	Medisinrom Nybergsund hjemmetjenesten	53 006	75 000	125 000	0
3107	04024	Biotoptiltak Trysilelva	0	0	1 000 000	0
6000	040250	Kjøp av sentrumseiendommer	0	0	5 000 000	0
6010	040251	TVERGA	234 606	200 000	3 000 000	0
6014	06019	Oppgradering av gamle Nybergsund bru	26 144	0	3 750 000	111 496
6010	06020	Grunnerverv Trysil sentrum	78 275	0	0	35 873
6012	06046	Boligtomter tilrettelegging Bygderberget	34 376	0	0	7 652 311
6014	06085	Asfaltering (dekkefornyelse) av veger	1 915 992	1 880 000	1 700 000	1 699 999
6014	06163	Vegrekkverk	294 029	600 000	600 000	71 250
6005	06184	Utleieboliger - standardheving og restaurering	2 124 616	2 000 000	2 000 000	1 023 554
6014	06214	Ny lastebil - veiavd (erstatte MAN)	2 722 834	2 600 000	2 700 000	85 434
6017	06221	Kjøp av tjenestebiler	2 686 605	4 200 000	4 200 000	2 293 611
3000	06227	Forprosjekt boliger Østhagenområdet	0	0	1 900 000	160 791
6014	06306	Skilting - vegnavn	247 516	400 000	400 000	143 906
6012	06307	Boligfelt Bygderberget - vei, vann og avløp	0	0	0	3 315 352
6014	06309	Fortau langs Bergevegen fra Flendalsvegen til Korsbergsvegen	10 670	0	0	4 788 984
6003	06315	Multimaskin - snøfreser, plenklipper mm	0	0	0	715 538
6012	06325	Sonevannmålere	881 969	1 000 000	1 100 000	1 235 672
6012	06327	Ny mannskapsbil	0	0	0	507 864
6012	06339	Rehabilitering av ledningsnett i Gamlevegen	0	0	0	9 449 378
6003	06341	Jordet barnehage, nybygging	0	0	0	28 706
6014	06348	Universelt utformet turveg Grimsåsen	421 849	350 000	750 000	352 055
6003	06354	Bygdetunet	89 095	100 000	750 000	11 750
6012	06355	Slambehandlingsanlegg Trysil	43 005	0	6 500 000	43 489
6012	06358	Nybergsund - etablere ringledning Parkvegen - Furuvegen	0	0	0	1 914 373
6003	06360	Ny sentrumsbarnehage Innbygda (hovedprosjekt)	1 543 458	600 000	33 160 000	265 481
6003	06361	Rehabilitering av Prestegarden	0	0	0	3 362 696
6000	06362	Utbygging av Bygderberget	110 525	250 000	11 000 000	0
6014	06363	Gangveg ned Antonsbakken og P-plasser legesenteret	0	0	2 000 000	0
6014	06364	Trafikktiltak rekkefølgebestemmelser fra arealdel	0	125 000	125 000	0
6014	06365	Oppgradering kommunalt vegnett	1 840 625	1 000 000	2 000 000	1 920 105
6005	06368	Nytt avfallsystem Rådhus	0	0	0	40 331
6003	06369	Ladestasjon EL-biler	138 115	350 000	350 000	100 774
6012	06374	Sanering av VA-ledningsnett Hagebekkvegen og Krokvegen	9 483 532	8 848 000	2 000 000	2 752 190
6014	06376	Vegbelysning - overgang til LED	1 248 194	1 050 000	1 000 000	979 311
6012	06378	Utskifting avløpsledning i Villavegen, Østby	1 907 710	1 500 000	1 500 000	6 837 698

Ansvar	Prosjekt nr	Beskrivelse	Regnskap 2022	Justert budsjett 2022	Oppr. budsjett 2022	Regnskap 2021
6012	06379	Rehabilitering av avløpsledningsnett - Osterstien i Trysilfjellet	0	0	0	864 388
6012	06380	Sanering eternitt ledning i Liavegen/Korsbergsvegen	4 981 430	7 200 000	3 100 000	172 874
6003	06381	Ventilasjon Nybergsund barnehage	0	0	0	1 422 588
6003	06382	Kjøling sykehjemmet	37 531	0	0	4 179 999
6003	06383	Rehabilitering innvendig yttertak TUS/Innbygda	0	0	0	705 979
6003	06384	Akustikk klasserom TUS	0	0	0	376 358
6003	06386	Kamera-overvåkning skoleområdet	0	0	0	357 054
6012	06387	Nytt renseanlegg Innbygda hovedprosjekt	33 750	500 000	35 000 000	30 345
6000	06388	Kjøp av Lundeveien 14 - Gnr.28 Bnr.26	0	0	0	1 539 336
6000	06389	Rekrutteringsboliger	0	250 000	3 000 000	0
2210	06390	Forprosjekt - utvikling av kulturhuset	0	0	750 000	0
6000	06392	Forprosjekt utearealer skoler og barnehager	0	50 000	300 000	0
6000	06393	Akustikk klasserom TUS	0	300 000	300 000	0
6000	06394	Nye lyskilder Trysil bibliotek	590 769	568 000	200 000	0
6000	06395	Utbedring uteområdet TUS	0	100 000	100 000	0
6000	06396	Utbedring uteområdene sentrumsskolene	576 581	525 000	800 000	0
6012	06397	Øke dimensjon på vannledning HB203	2 980 840	0	6 280 000	0
6012	06398	Nytt ledningsnett -Løkjavegen-	3 204 065	5 000 000	6 000 000	0
6012	06399	Rehabilitering ledningsnett Vikabakken	0	0	4 100 000	0
6014	06400	Utbedring Skjæret bru	0	0	900 000	0
6014	06401	Ny vegbelysning Villavegen Østby	378 172	390 000	425 000	0
6014	06402	Ny vegbelysning Hagebekkvegen og Krokvegen	533 988	535 000	595 000	0
6012	06403	Rehabilitering og økt kapasitet Trysilfjellet Sør	0	1 000 000	1 000 000	0
6012	06404	Rehabilitering ledningsnett PA306	0	170 000	170 000	0
6000	06405	Utskifting EL tavler kommunale formålsbygg (HMS)	0	300 000	300 000	0
6014	06406	Hjullaster, servicemaskin	1 687 500	1 700 000	1 700 000	0
6014	06407	Flomsikring - overløp ved Litlfossen i Ljøra	0	0	500 000	0
6000	06408	Jordet, nye boligtomter	1 250 322	1 500 000	1 500 000	116 998
		Sum investeringer i anleggsmidler	49 777 940	54 392 000	176 467 000	66 738 997

Vi ser at det har vært store avvik i forhold til det opprinnelige budsjettet. Vi har sett at det var vanskelig å gjennomføre mange av budsjetterte prosjekter. Noe skyldes leveranseproblemer, noe kapasitet som vi har eller som leverandøren har. Andre skyldes utsettelse av politisk forankring. Vi har en rutine hvor vi reviderer investeringer sent på året for å treffe best mulig, men likevel oppstår det avvik.

Noen kommentarer til de større avvik:

Prosjekt-nummer	Beskrivelse	Regnskap 2022	Justert budsjett 2022	Opprinnelig budsjett 2022	Kommentar
01047	Overføring til Fellesrådet	-	2 150 000	3 400 000	Det er ikke satt i gang noe, mye grunnet personale utfordringer i Fellesrådet.
02027	Dagsturhytte	1 225 950	250 000	-	Prosjektet får mange tilskudd i løpet av 2023, dette ble ikke lagt inn i prosjektbudsjettet.
02028	BUA	-	300 000	300 000	Det ble ikke klassifisert som investering.
02029	Ny kinomaskin	27 613	267 000	1 000 000	Bestillingen ble forsinket og utgiftene påløper stort sett i 2023, som budsjettert.
03044	Oppgradering ventilasjonssystemet sykehjemmet	71 251	750 000	750 000	Arbeider med SD-anlegg og ventilasjon. Vanskelig med leveranser av komponenter. Har hatt løpende dialog med leverandør. Utføres etter påske 2023
06163	Vegrekkverk	294 029	600 000	600 000	Begrenset kapasitet i markedet, liten konkurranse - sen oppstart og vanskelig å få dem til å utføre pga tilgang på stål og ingen anbudskonkurranse fra Abakus AS.
06221	Kjøp av tjenestebiler	2 686 605	4 200 000	4 200 000	Flere biler bestilt "i god tid" på 2022-budsjettet leveres ikke før 2023. Biler som var lovet levert i 2022, ble ikke levert. Kunne sett på mulighet for å kjøpe brukte biler, men fikk siste bekreftelse på at heller ikke de kom til å bli mottatt før 23.12.22.
06360	Ny sentrumsbarnehage Innbygda (hovedprosjekt)	1 543 458	600 000	33 160 000	Merkostnad skyldes i hovedsak anleggsbidraget til ny trafo. Utgift kom på bestillingsåret og da 2022-regnskapet. Måtte bestilles da for å få den levert våren 2023.
06365	Oppgradering kommunalt vegnett	1 840 625	1 000 000	2 000 000	Arbeider ble bestilt iverksatt ut ifra opprinnelig budsjetttramme - var ikke klar over at midler ble vedtatt trukket tilbake i løpet av året.
06380	Sanering ledningsnett Liavegen/Korsbergsvegen	4 981 430	7 200 000	3 100 000	En god del utgifter kommer på 2023 i stedet for 2022
06387	Nytt rensanlegg Innbygda hovedprosjekt	33 750	500 000	35 000 000	Sen prosjekteringsstart - avventnet vedtak om biogassanlegg
06397	Øke dimensjonen på vannledning HB203	2 980 840	-	6 280 000	Prosjekteier var ikke klar over at midler ble trukket tilbake i løpet av året. Arbeider vil også bli utført i 2023.
06398	Nytt ledningsnett Løkjavegen	3 204 065	5 000 000	6 000 000	Billigere enn antatt, men det gjenstår arbeider i 2023.

4 Interkommunalt samarbeid hvor Trysil kommune er vertskommune

Trysil kommune er vertskommune for tre forskjellig samarbeid. Dette betyr at Trysil kommune har arbeidsgiveransvar for alle ansatte og er ansvarlig for å levere tjenester til egen kommune og samarbeidskommuner. I vertskommunens regnskap ligger også egne regnskap for hvert samarbeidsområde. De forskjellige samarbeidsområdene har forskjellige formål som er regulert med egne avtaler jfr. kommunelovens § 28. Avtalene regulerer økonomi, ansvar og myndighet, og kan ses på som en form for tjenesteavtale mellom kommunene. De tre samarbeidsområdene er:

SÅTE – IKT hvor formålet er å profesjonalisere IKT-tjenester – dokumentere og standardisere tjenester, harmonisere IKT-tjenester og fagapplikasjoner, tilrettelegge for uttak av kvalitative gevinster/stordriftsfordeler, samt tydeligere og mer effektiv styring og ledelse. Dette kommunesamarbeidet er mellom kommunen Stor-Elvdal, Åmot Trysil og Engerdal. Samarbeidet startet opp i 2002 og ble strukturert om til et vertskommunesamarbeid med virkning fra 1.1.2015.

Felles barnevernstjeneste hvor formålet er å sikre faglig og økonomisk bærekraft i utviklingen av barnevernstjenesten. Dette samarbeidet er mellom Trysil kommune og Engerdal kommune. Samarbeidet startet 1. oktober 2015.

Felles pedagogiske-psykologiske tjenester hvor formålet er å ivareta krav som opplæringsloven og andre lover stiller til kommuner. Dette samarbeidet er mellom Trysil kommune og Engerdal kommune. Dette er et samarbeid som har eksistert i mange år, og ble strukturert om til et vertskommunesamarbeid med virkning fra 1.1.2015.

Felles Legevaktsentral hvor formålet er å sikre at innbyggere i Trysil og Engerdal treffer kompetent akuttpersonell. Samarbeidet er mellom Trysil kommune og Engerdal kommune og startet 1. januar 2018.

2015 var det første året hvor de samarbeidsområdene har blitt organisert etter kommunelovens § 28 – vertskommunemodell. Det har vært en del arbeid i oppstarten med utarbeiding av nye rutiner, etablering av ny praksis og felles arbeidsmiljø. Erfaringer så langt er gode, og de forventninger som ligger i målene på de forskjellige samarbeidsområdene er realistiske.

5 Likestillingsredegjørelse for Trysil kommune

Likestilling handler om likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestillingsarbeidet skal bidra til å bygge ned samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes. Diskriminering skjer når man usaklig forskjellsbehandler noen på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller andre vesentlige forhold ved en person.

Arbeidsgiver skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Arbeidet er derfor innebygd blant annet i kommunens overordnede mål om likeverd mellom alle innbyggere, og videreført i styringsdokumenter som *Arbeidsgiverpolitikk i Trysil kommune*, *Etiske retningslinjer*, *Lønnspolitiske retningslinjer* og *permisjonsreglement*. Alle disse er innrettet tydelig for å redusere risikoen for at direkte eller indirekte diskriminering skal forekomme.

Videre er det flere lov- og avtalemekanismer som sikrer at det ikke forekommer diskriminering. Dette gjelder særlig i rekrutteringssammenheng, men også gjennom tilretteleggingsaktivitet i eksisterende arbeidsforhold. I 2022 ble ny ansettelsesprosedyre vedtatt hvor grunnleggende prinsipper for likebehandling, saklighet og antidiskriminering er innebygget i de ulike stegene i rekrutteringsfasen. Videre ble også nye HMS-rutiner implementert, hvor inkludering, toleranse og likebehandling står sentralt for å utvikle gode, trygge og inkluderende arbeidsmiljøer.

For kommende år er utvikling av ny lønnspolitikk en av de viktigste likestillings- og diskrimineringsaktivitetene. Her vil både lønnsvilkår, karriæreutvikling og kompetanseutvikling være relevante temaer.

Partssammensatt utvalg er kommunens likestillingsutvalg og følger opp spørsmål knyttet til likestilling og diskriminering.

5.1 Tilstand for kjønnslikestilling

Kjønnsbalansen for antall ansatte i kommunen holder seg stabil de siste tre årene, og består av 79 % kvinner og 21 % menn. Kvinner utfører 78 % av årsverkene i kommunen i 2022, mot 77 % i 2021. Samlet sett har antall årsverk økt med 0,4 % fra 2021 – hvorav 1,4 % flere kvinner og 3,1 % færre menn.

Tabell 1: Ansatt- og årsverksutvikling 2020-2022

	Ansatte			Årsverk			Endring i årsverk		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Kvinner og menn	785	784	768	638	632	634	1,0 %	-0,9 %	0,4 %
Kvinner	617	618	606	493	489	496	1,7 %	-0,8 %	1,4 %
Menn	168	166	162	147	145	138	-1,3 %	-1,5 %	-3,1 %

Den prosentvise kjønnsbalansen i kommunen er til tross for noen endringer i antall årsverk og ansatte, uendret på 79/21 % henholdsvis kvinner og menn.

Tabell 2: Kjønnsbalanse i antall ansatte pr. tjenesteområde

Kjønnsbalanse per tjenesteområde		Andel ansatte					Trend
		2018	2019	2020	2021	2022	
Alle							
Kvinner		79 %	78 %	79 %	79 %	79 %	
Menn		21 %	22 %	21 %	21 %	21 %	
Administrasjon							
Kvinner		49 %	43 %	58 %	55 %	58 %	
Menn		51 %	57 %	42 %	45 %	42 %	
Barnehager							
Kvinner		100 %	100 %	98 %	97 %	97 %	
Menn		0 %	0 %	2 %	3 %	3 %	
Helse/pleie/omsorg							
Kvinner		85 %	84 %	83 %	83 %	83 %	
Menn		15 %	16 %	17 %	17 %	17 %	
Samferdsel og teknikk							
Kvinner		18 %	27 %	15 %	17 %	25 %	
Menn		82 %	73 %	85 %	83 %	75 %	
Undervisning							
Kvinner		80 %	80 %	80 %	81 %	81 %	
Menn		20 %	20 %	20 %	19 %	19 %	
Annet							
Kvinner		57 %	64 %	70 %	71 %	74 %	
Menn		43 %	36 %	30 %	29 %	26 %	

Størst ujevnheter mellom kjønnene finner vi fortsatt i barnehagesektoren selv om det har blitt rekruttert noen få menn dit de senere årene. Videre har Helse, omsorg og sosial samt Oppvekst og kultur begge rundt 80-85 % kvinnelige ansatte, og er relativt stabile over tid. Samferdsel og teknikk har på sin side 75 % menn. Sentraladministrasjonen har jevnest kjønnsbalanse, med 58 % kvinner.

Trysil kommune har ikke fastsatt en tiltaksplan for å jevne ut kjønnsbalansen. Det er likevel ett tiltak som brukes aktivt ved behov, og det er positiv særbehandling av det underrepresenterte kjønn ved rekruttering. Lov og avtaleverk åpner for en slik «saklig diskriminering» når begrunnelsen er knyttet til vesentlig skjevhet i kjønnsbalansen, samt at det fremstår som både nødvendig for driften og samtidig ikke uforholdsmessig inngripende overfor den som forskjellsbehandles. Slik særbehandling er en del av virkemidlene i rekrutteringsarbeidet, og vurderes konkret fra sak til sak ut fra situasjonen på det enkelte tjenestestedet.

5.2 Heltid og deltid

I Trysil kommunes arbeidsgiverpolitikk er et av hovedmålene: *Trysil kommune har en sterk heltidskultur (85 % av stillingshjemlene er 100 % stillinger)*. En stillingshjemmel er én stilling på ett tjenestested, noe som spesielt i nærværssammenheng er mer gunstig enn å ha flere arbeidsplasser å forholde seg til. Når vi måler heltid er det likevel den samlede ansettelsen for en enkelt ansatt som gir mening.

Trysil kommunes heltidsandel brøt i 2022 for første gang den symbolske grensen på mer enn halvparten heltidsansatte. Opp fra 49 %, til 52 % heltidsansatte. Dette er en sterk og viktig økning, som understreker at vekst i heltidsansatte er en prioritet i organisasjonen. Endringen fra fjoråret er den største økningen fra ett år til neste, i perioden fra 2018 til i dag. Det er en klar forventning at veksten i heltidsansatte skal øke videre de kommende årene. I 2022 endret kommunen praksis for utlysninger i en rekke stillinger

Nasjonale gjennomsnittstall viser til sammenligning at 57 % av alle ansatte arbeider heltid i kommunal sektor.

Ser man på antallet ansatte er det verdt å legge merke til at 2022 markerte et viktig brudd for helse-omsorg og sosialsektoren. Sektoren økte i perioden fra 2018 til 2021 antallet deltidsansatte fra 261 til 276, men har i 2022 reversert hele denne utviklingen og litt til; med sine 254 deltidsansatte.

Tabell 3: Heltidsandel (ansatte) 2018-2022 - Begge kjønn

Heltid-/deltidssandel (ansatte)						
Begge kjønn						
	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Alle						
Alle	54 %	52 %	52 %	51 %	48 %	
Deltid	46 %	48 %	48 %	49 %	52 %	
Heltid	46 %	48 %	48 %	49 %	52 %	
Administrasjon						
Deltid	26 %	27 %	26 %	21 %	16 %	
Heltid	74 %	73 %	74 %	79 %	84 %	
Barnehager						
Deltid	61 %	62 %	59 %	48 %	42 %	
Heltid	39 %	38 %	41 %	52 %	58 %	
Helse/pleie/omsorg						
Deltid	61 %	60 %	61 %	62 %	58 %	
Heltid	39 %	40 %	39 %	38 %	42 %	
Samferdsel og teknikk						
Deltid	24 %	27 %	9 %	11 %	17 %	
Heltid	76 %	73 %	91 %	89 %	83 %	
Undervisning						
Deltid	53 %	50 %	49 %	47 %	47 %	
Heltid	47 %	50 %	51 %	53 %	53 %	
Annet						
Deltid	56 %	46 %	48 %	42 %	30 %	
Heltid	44 %	54 %	52 %	58 %	70 %	

Heltid-/deltidssandel (ansatte)						
Begge kjønn						
	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Alle						
Alle	760	781	785	784	768	
Deltid	411	404	410	399	367	
Heltid	349	377	375	385	401	
Administrasjon						
Alle	61	60	38	38	38	
Deltid	16	16	10	8	6	
Heltid	45	44	28	30	32	
Barnehager						
Alle	56	63	63	64	60	
Deltid	34	39	37	31	25	
Heltid	22	24	26	33	35	
Helse/pleie/omsorg						
Alle	425	426	445	445	437	
Deltid	261	254	271	276	254	
Heltid	164	172	174	169	183	
Samferdsel og teknikk						
Alle	17	22	33	36	36	
Deltid	4	6	3	4	6	
Heltid	13	16	30	32	30	
Undervisning						
Alle	153	164	162	156	155	
Deltid	81	82	79	73	73	
Heltid	72	82	83	83	82	
Annet						
Alle	63	61	54	55	50	
Deltid	35	28	26	23	15	
Heltid	28	33	28	32	35	

5.2.1 Heltid/deltid – kjønnsfordelt

Tabell 4: Heltidsandel (ansatte) 2018-2022 - kjønnsfordelt

Andel heltidsansatte Kvinner							Andel heltidsansatte Menn						
	2018	2019	2020	2021	2022	Trend		2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Alle							Alle						
Deltid	58 %	56 %	56 %	55 %	51 %		Deltid	39 %	37 %	38 %	34 %	35 %	
Heltid	42 %	44 %	44 %	45 %	49 %		Heltid	61 %	63 %	62 %	66 %	65 %	
Administrasjon							Administrasjon						
Deltid	43 %	42 %	41 %	29 %	23 %		Deltid	10 %	15 %	6 %	12 %	6 %	
Heltid	57 %	58 %	59 %	71 %	77 %		Heltid	90 %	85 %	94 %	88 %	94 %	
Barnehager							Barnehager						
Deltid	61 %	62 %	58 %	48 %	41 %		Deltid			100 %	50 %	50 %	
Heltid	39 %	38 %	42 %	52 %	59 %		Heltid				50 %	50 %	
Helse/pleie/omsorg							Helse/pleie/omsorg						
Deltid	61 %	60 %	61 %	63 %	58 %		Deltid	63 %	58 %	62 %	57 %	58 %	
Heltid	39 %	40 %	39 %	37 %	42 %		Heltid	38 %	42 %	38 %	43 %	42 %	
Samferdsel og teknikk							Samferdsel og teknikk						
Deltid	67 %	50 %			11 %		Deltid	14 %	19 %	11 %	13 %	19 %	
Heltid	33 %	50 %	100 %	100 %	89 %		Heltid	86 %	81 %	89 %	87 %	81 %	
Undervisning							Undervisning						
Deltid	56 %	52 %	53 %	51 %	52 %		Deltid	40 %	42 %	30 %	28 %	28 %	
Heltid	44 %	48 %	47 %	49 %	48 %		Heltid	60 %	58 %	70 %	72 %	72 %	
Annet							Annet						
Deltid	67 %	59 %	58 %	51 %	41 %		Deltid	41 %	23 %	25 %	19 %		
Heltid	33 %	41 %	42 %	49 %	59 %		Heltid	59 %	77 %	75 %	81 %	100 %	

2022 viser en sterk vekst i andelen heltidsansatte kvinner, med en økning på fire prosentpoeng fra 45 til 49 %. Det er spesielt gledelig å se at utviklingen er sterk også i sektorene med lavest andel heltidsstillinger. På nasjonalt nivå er heltidsandelen for kvinner i 2022 økt med tre prosentpoeng til 55 %.

5.3 Gjennomsnittlig stillingsprosent

Tabell 5: Gjennomsnittlig stillingsprosent (ansatte) – begge kjønn

Gjennomsnittlig samlet stillings-%						Trend
Begge kjønn						
	2018	2019	2020	2021	2022	
Alle						
Alle	81 %	81 %	81 %	81 %	83 %	
Deltid	64 %	63 %	64 %	62 %	63 %	
Administrasjon						
Alle	91 %	90 %	91 %	93 %	95 %	
Deltid	65 %	64 %	64 %	69 %	70 %	
Barnehager						
Alle	81 %	79 %	81 %	85 %	84 %	
Deltid	68 %	66 %	67 %	68 %	62 %	
Helse/pleie/omsorg						
Alle	76 %	77 %	77 %	75 %	78 %	
Deltid	61 %	61 %	62 %	60 %	62 %	
Samferdsel og teknikk						
Alle	89 %	90 %	97 %	96 %	92 %	
Deltid	53 %	64 %	63 %	60 %	55 %	
Undervisning						
Alle	83 %	82 %	83 %	84 %	84 %	
Deltid	67 %	63 %	66 %	65 %	65 %	
Annet						
Alle	76 %	77 %	78 %	79 %	85 %	
Deltid	57 %	50 %	55 %	50 %	51 %	

Når vi ser samlet på både heltids og deltidsansatte så er den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen i Trysil kommune økt fra et stabilt 81 % til 83 % for 2022. Dette er en svært positiv utvikling i retning av en god heltidskultur.

Den nasjonale gjennomsnittstillingsstørrelsen har også økt fra 81 til 83 %, og Trysil følger dermed den nasjonale utviklingen mot høyere samlede ansettelsesforhold.

Blant de deltidsansatte så er gjennomsnittlig stillingsstørrelse marginalt økt til 63 %.

Tabell 6: Gjennomsnittlig samlet stillingsprosent (ansatte) - Kvinner og menn

Gjennomsnittlig samlet stillings-% Kvinner						
	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Alle						
Alle	80 %	80 %	80 %	79 %	82 %	
Deltid	65 %	63 %	64 %	62 %	64 %	
Administrasjon						
Alle	86 %	85 %	86 %	92 %	94 %	
Deltid	67 %	65 %	65 %	72 %	72 %	
Barnehager						
Alle	81 %	79 %	81 %	85 %	85 %	
Deltid	68 %	66 %	67 %	68 %	62 %	
Helse/pleie/omsorg						
Alle	77 %	77 %	77 %	75 %	79 %	
Deltid	62 %	61 %	63 %	60 %	63 %	
Samferdsel og teknikk						
Alle	60 %	79 %	100 %	100 %	90 %	
Deltid	40 %	58 %			8 %	
Undervisning						
Alle	83 %	82 %	82 %	82 %	83 %	
Deltid	70 %	65 %	66 %	65 %	67 %	
Annet						
Alle	69 %	70 %	74 %	75 %	80 %	
Deltid	54 %	50 %	55 %	51 %	51 %	

Gjennomsnittlig samlet stillings-% Menn						
	2018	2019	2020	2021	2022	Trend
Alle						
Alle	85 %	85 %	86 %	86 %	85 %	
Deltid	60 %	61 %	64 %	59 %	58 %	
Administrasjon						
Alle	95 %	94 %	98 %	95 %	98 %	
Deltid	53 %	62 %	60 %	60 %	60 %	
Barnehager						
Alle			60 %	80 %	80 %	
Deltid			60 %	60 %	60 %	
Helse/pleie/omsorg						
Alle	74 %	77 %	76 %	76 %	76 %	
Deltid	59 %	61 %	61 %	58 %	58 %	
Samferdsel og teknikk						
Alle	95 %	94 %	96 %	95 %	93 %	
Deltid	65 %	70 %	63 %	60 %	64 %	
Undervisning						
Alle	81 %	82 %	90 %	89 %	87 %	
Deltid	52 %	57 %	67 %	60 %	51 %	
Annet						
Alle	85 %	88 %	89 %	90 %	100 %	
Deltid	64 %	49 %	56 %	48 %		

Kvinnerens samlede stillingsprosent øker til 82 % som er det høyeste de siste 5 årene. For menn ligger samlet stillingsprosent stabilt på ca 85 %.

Deltidsansatte kvinner har i snitt 64 % ansettelse i kommunen, noe som er en positiv økning opp mot en mer reell heltidskultur. Deltidsansatte menn har i snitt 58 %, en svak nedgang.

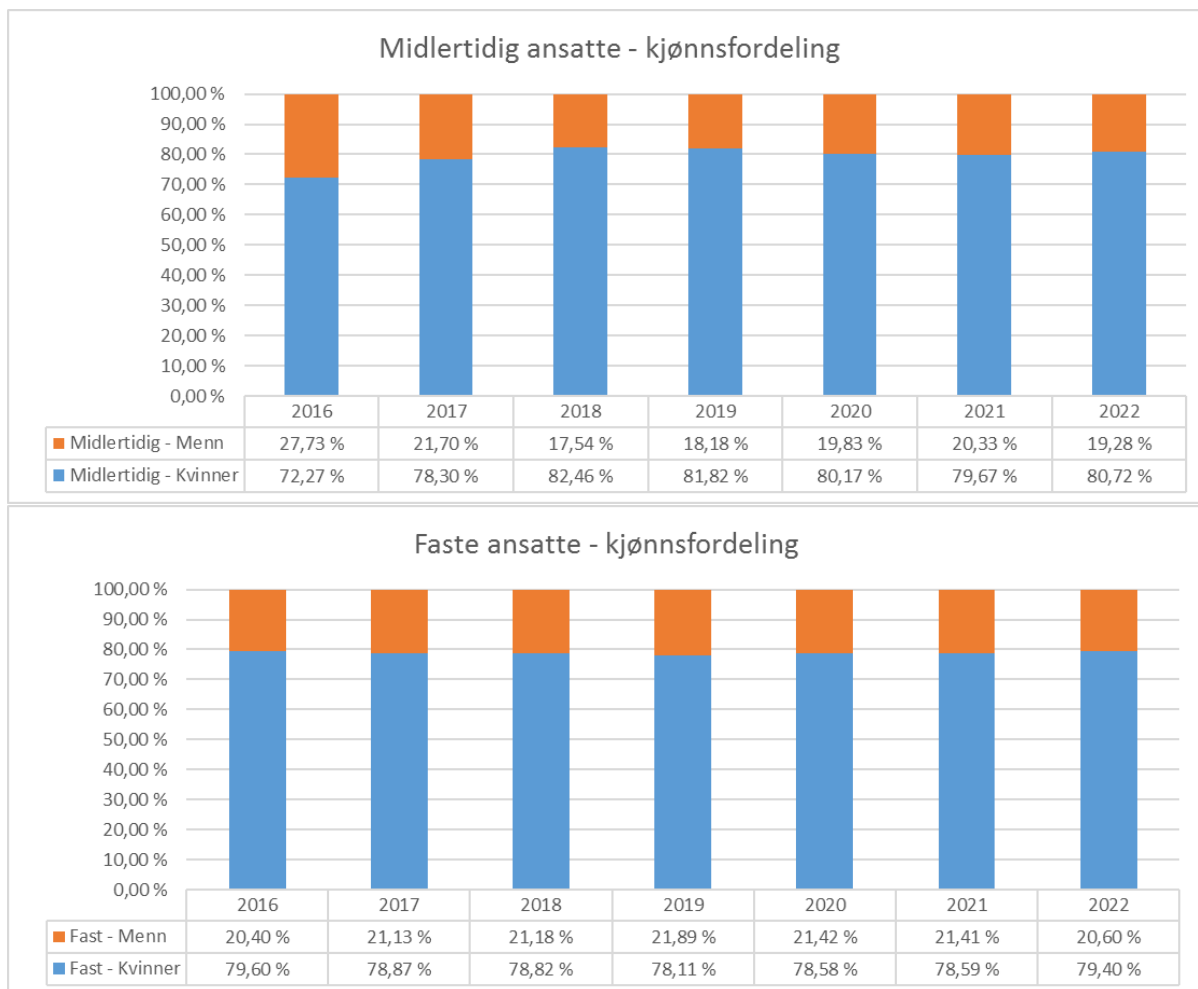
I disse tallene er det ikke tatt høyde for merarbeid/overtid eller vikariater ut over faste stillingsstørrelser. Vi vet at mange deltidsansatte i realiteten jobber mer enn sin faste stillingsprosent på denne måten og slik sett øker sin faktiske årsverksekvivalent.

Selv om Trysil kommune er langt unna målet om en høy andel fulltids *stillingshjemler* (heltid i en og samme stilling på samme tjenestested), er det etter administrasjonens syn en forsterket positiv utvikling de siste årene i både gjennomsnittlig samlet ansettelsesprosent og heltidsandelen i kommunen.

At en så stor sektor som Helse og mestringssektoren har snudd fjorårets nedgang og er tilbake på en positiv bane er en viktig og nødvendig endring for å fortsette trenden. Det arbeides kontinuerlig og målrettet med bl.a. arbeidsmiljø, nærværsfaktorer, ledelse og andre tiltak for å øke heltidsandelen i sektoren. Det er i 2022 lyst ut flere stillinger som 100 % enn hva stillingshjemlene i utgangspunktet skulle tilsi, som et målrettet tiltak for å øke attraktiviteten. Tallene indikerer at man har lyktes med dette og andre tiltak i sektoren.

5.4 Midlertidig ansettelse i Trysil kommune (kvinner og menn)

Det er relativ likhet mellom kjønnene når det kommer til ansettelsesforhold. Blant faste og midlertidig ansatte finner vi de siste årene en sammensetning av 20 % menn og 80 % kvinner.

Ser man på antall *ansatte* vil den synliggjøre en underliggende kjønnsbalanse i årsverkssammensetningen. Totalt er det derfor langt flere kvinner enn menn som jobber i midlertidige stillinger. I 2022 var det 67 kvinner som jobbet i midlertidige stillinger mot 16 menn. Samlet sett ser man likevel at det i 2022 var vesentlig færre midlertidig ansatte enn på mange år.

Faste og midlertidig ansatte

5.5 Likelønn

Tabellen uttrykker hva kvinners lønn som andel av menns lønn ville vært dersom kvinner og menn hadde hatt samme årsverksfordeling innenfor hver av variablene det er justert for. Tallene justert for **stillingsgruppe** eller **stillingkode** bør brukes som mål på kjønnsforskjell i lønn, siden tallene i stor grad holder utenfor den delen av lønnsforskjellen som skyldes ulike yrkesvalg.

Tallene viser både den faste grunnlønnen og den faktisk utbetalte månedsfortjenesten (dvs. grunnlønn pluss tillegg som følge av ubekvem arbeidstid, vaktordninger o.l.).

Tabell 7: Likelønnsutvikling

	Kvinnens lønn (månedsfortjeneste og grunnlønn) i prosent av menn					
	2020		2021		2022	
Justert for	Kvinnens mnd-fortjeneste i % av menns	Kvinnens grunnlønn i % av menns	Kvinnens mnd-fortjeneste i % av menns	Kvinnens grunnlønn i % av menns	Kvinnens mnd-fortjeneste i % av menns	Kvinnens grunnlønn i % av menns
Ujustert	97,0	95,8	97,4	96,7	98,6	98,0
Alder	97,0	95,8	97,4	96,7	98,6	98,0
Stillingsgruppe	100,1	99,9	101,3	101,5	99,1	98,8
Stillingskode	101,2	101,3	102,0	102,2	99,6	99,3
Utdanning	96,8	97,5	98,0	99,2	98,2	98,6

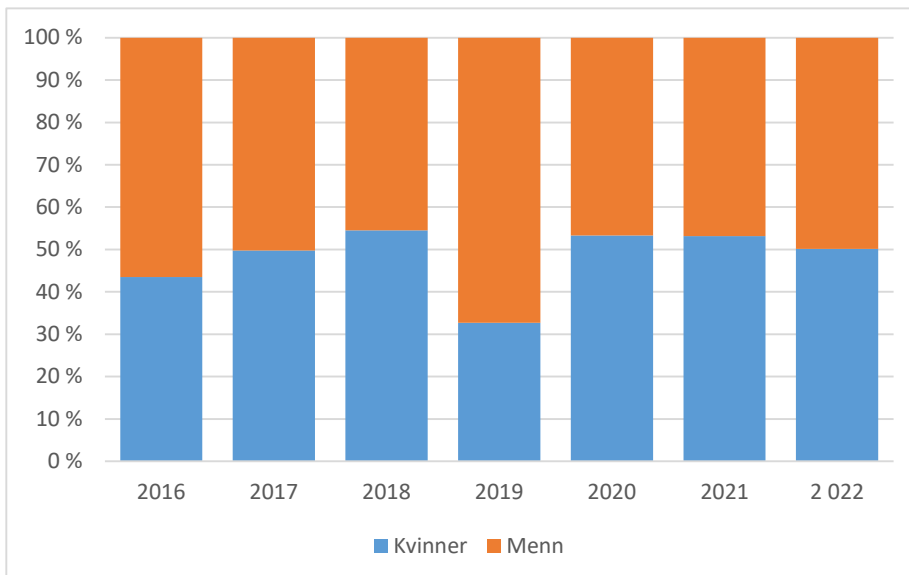
Tallene viser at kvinner frem til 2021 ble avlønnes marginalt høyere enn menn i samme yrke og stilling, og deretter et fall i 2022 slik at kvinners grunnlønn nå ligger rundt 99 % av menns lønn.

De nasjonale, systemiske egenskapene ved utdannings- og arbeidsmarkedet, hvor kvinner og menn gjør ulike utdannings- og yrkesvalg, hvorpå de kvinnedominerte yrkene har dårlige lønnsvilkår enn de mannsdominerte yrkene, er fortsatt gjeldende. Likevel ser vi at de henholdsvis ujusterte tallene og justerte tall for alder (uten å ta hensyn til utdannings- og yrkesvalg) også viser en positiv tendens mot likelønn.

5.6 Fravær

En måte å studere fravær i et likestillingsperspektiv er å vurdere antall fraværsdager, og justere dette på antall ansatte. Dette avhjelper det faktum at vi har store ulikheter i kjønnsbalansen i vår organisasjon. Resultatet viser oss det gjennomsnittlige antall fraværsdager per kjønn. Ser vi så på den prosentvise balansen mellom kjønnene vil dette bli en indikator på kjønnsbalanse i fraværsspørsmål. Det er ikke justert for individuelle faktorer som alder, sykefraværsprosent, yrkesgruppe, stillingsstørrelse, fraværshfrekvens o.l. i disse tallene.

5.6.1 Barn og barnepassers sykdom

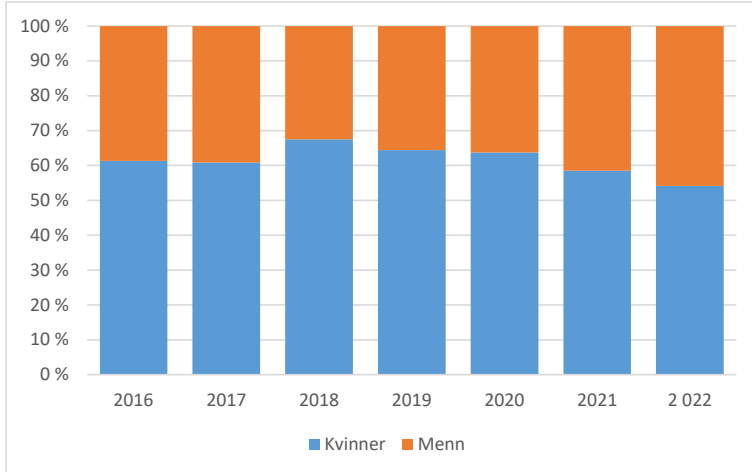
Når våre ansattes barn under 12 år er syke, er det like gjerne våre mannlige ansatte som de kvinnelige som blir hjemme, og bruker såkalte omsorgsdager («egenmelding» ved barn/barnepassers sykdom). I 2019 var det imidlertid et avvik, hvor menn stod for nær 70 % av disse omsorgsdagene, uten at kommunedirektøren kan peke på noen åpenbar årsak til avviket.

5.6.2 Egen- og legemeldt fravær

Fravær som følge av egen sykdom er imidlertid mer kjønnsulikt. Tallene viser rent generelt at kvinner i gjennomsnitt har lengre fravær enn menn, spesielt på det legemeldte fraværet.

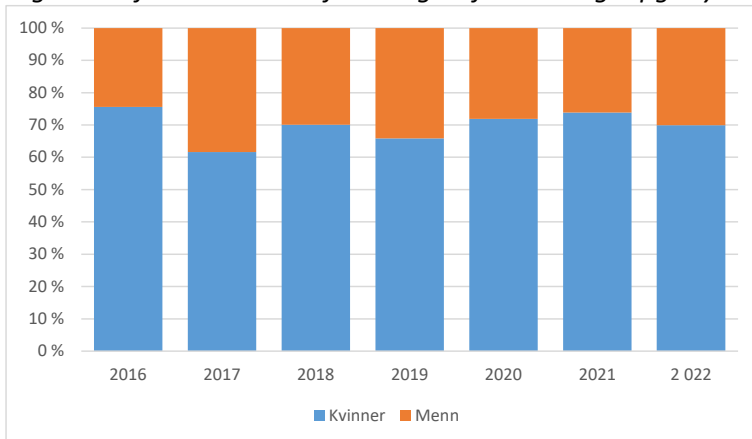
For egenmeldinger ser vi at kvinner relativt sett bruker flere egenmeldingsdager enn menn, men at trenden går i retning av likevekt. Dette forsterkes også i år. De underliggende tallene viser at kvinner i snitt bruker 8 egenmeldingsdager i 2022, og menn bruker i underkant av 7.

Egenmeldt fravær – relativ fordeling av fraværsdager pga egenmelding:

For legemeldt fravær ser vi av tabellen nedenfor at kvinner og menn er mer ulike igjen. Kvinner bruker relativt sett flere sykmeldingsdager enn menn, og trenden er noenlunde stabil de siste årene. Kvinner brukte i gjennomsnitt 52 fraværsdager med sykmelding i 2022, mot menns 23 fraværsdager – en økning for kjønnene på henholdsvis 2 og 5 dager i snitt.

Legemeldt fravær – relativ fordeling av fraværsdager pga sykmelding:

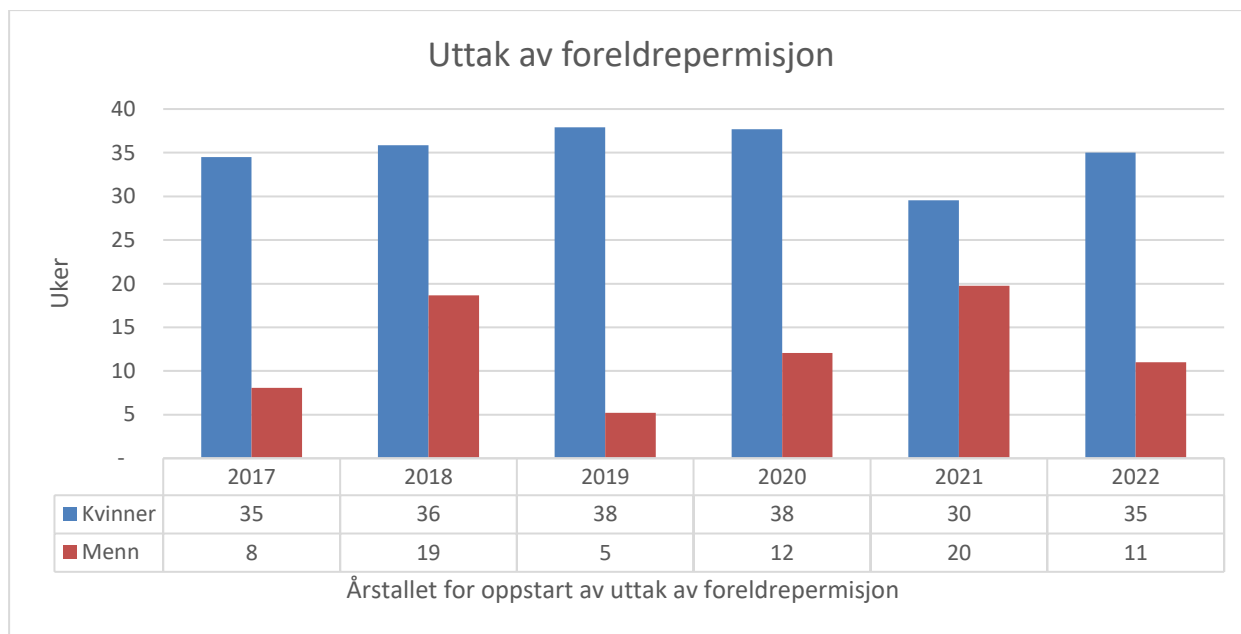

5.6.3 Foreldrepermisjon

Antall uker foreldrepermisjon påvirkes først og fremst av begrensningene i lovverket. Det er regulert egne kvoter til hver av foreldrene, samt en fellespott som kan fordeles etter foreldrenes ønske. Fra 2018 ble foreldrepengeperioden delt i tre like deler.

Med relativt få permisjonstilfeller hvert år (uttaket omfatter rundt 20-25 kvinnelige og 4-8 mannlige ansatte) så er det vanskelig å trekke noen lokale konklusjoner i et likestillingsperspektiv. Forholdene blir for individuelle. Som offentlig arbeidsgiver er Trysil kommune imidlertid pålagt å legge frem de lokale tallene i årsberetningen.

Tallene må hvert år tolkes i lys av at mange som påbegynte sin permisjon i løpet av fjoråret fortsatt kan ha permisjon til gode, som er utsatt til inneværende år eller senere. Det er mulig å utsette hele eller deler av foreldrepermisjonen inntil barnet fyller 3 år.

6 Etisk standard i virksomheten

I kommunelovens § 48 punkt 5 står følgende: *Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten.*

Formålet i de etiske retningslinjer for Trysil kommune skal være med å sikre **en god etisk praksis** i alt arbeid, på alle plan – som folkevalgt og medarbeider. *For å lykkes i det etiske arbeidet må egenskaper som ærlighet, åpenhet og lojalitet være **alle** sitt varemerke.* Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det spesielt høye krav til den enkelte medarbeiders etiske holdninger i arbeidet for kommunen.

Forhold knyttet til etiske holdninger og kommunens omdømme er jevning på dagsorden i virksomhetsledermøter og avdelingsmøter i kommunen.

Trysil kommune har en rekke dokumenter som inneholder forhold knyttet til etiske standarder, følgende dokumenter kan nevnes:

- Etiske retningslinjer, Vedtatt av Trysil kommunestyre i sak 07/47 den 18.9.2007
- Interne retningslinjer for varsling om kritikkverdige forhold, vedtatt februar 2019
- Økonomireglement, Revidert og vedtatt av kommunestyret i 2021
- Anskaffelsesreglement, integrert i Økonomireglementet.
- Reglement for finansforvaltning, integrert i Økonomireglementet.
- Arbeidsgiverpolitikk, Vedtatt av Trysil kommunestyre i sak 17/21 den 15.04.2017
- Ansettelsesprosedyre, administrativt vedtatt 1.5.2022

Kommunens reglementer er viktige å etterleve og setter strenge krav til integritet og etikk for sin virksomhet.

Arbeidet med fornyelse av våre etiske retningslinjer har ikke vært prioritert de siste årene, da vurderingen har vært at de ble utarbeidet på en slik måte at de fremdeles er aktuelle. Vi reviderer retningslinjene i løpet av 2023 etter sommeren.

På mellomledernivå og spesielt Helse og Mestring jobber jevnlig med dilemmatrening. I andre virksomheter har dette ikke vært praktisert.

Vi har hatt lite kursing utenom at det ble tatt opp i forbindelse med tematikk rundt internkontroll med KS sitt skriv «Orden i eget hus». Dette ble behandlet i ledermøter i starten av 2022.

Ved plasseringer av likviditet skal det settes krav om etiske retningslinjer ovenfor forvalter. De etiske retningslinjene som til enhver tid gjelder for Statens Pensjonsfond Utland er retningsgivende for Trysil kommunes etiske håndtering av kapitalforvaltning.

Når KS tar seg av folkevalgtopplæringen ved starten av hver kommunestyreperiode, er etikk en naturlig del av denne opplæringen. Trysil kommune (formannskap/kommunestyre) vurderer videre ganske ofte politkerens habilitet i politiske møter.

Innenfor anskaffelser skal det under planleggingen av den enkelte anskaffelse tas hensyn til livssyklus-kostnader og miljømessige konsekvenser, jfr. lov om offentlige anskaffelser. Anskaffelsesreglementet har innarbeidet de forhold som er kommet i veilederen for etiske krav i offentlige anskaffelser. Veilederen er utarbeidet av Initiativ for etisk handel på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet. Eksempler på forhold er:

- Etisk handel/barnearbeid
- Lønns- og arbeidsvilkår
- Egenerklæring om vandel
- Kontraktsvilkår
- Miljøkrav
- Universell utforming

Kommunedirektør og kommunalsjefer har jevnlig møter med sine ledere hvor etikk og miljø er samtaleemne.

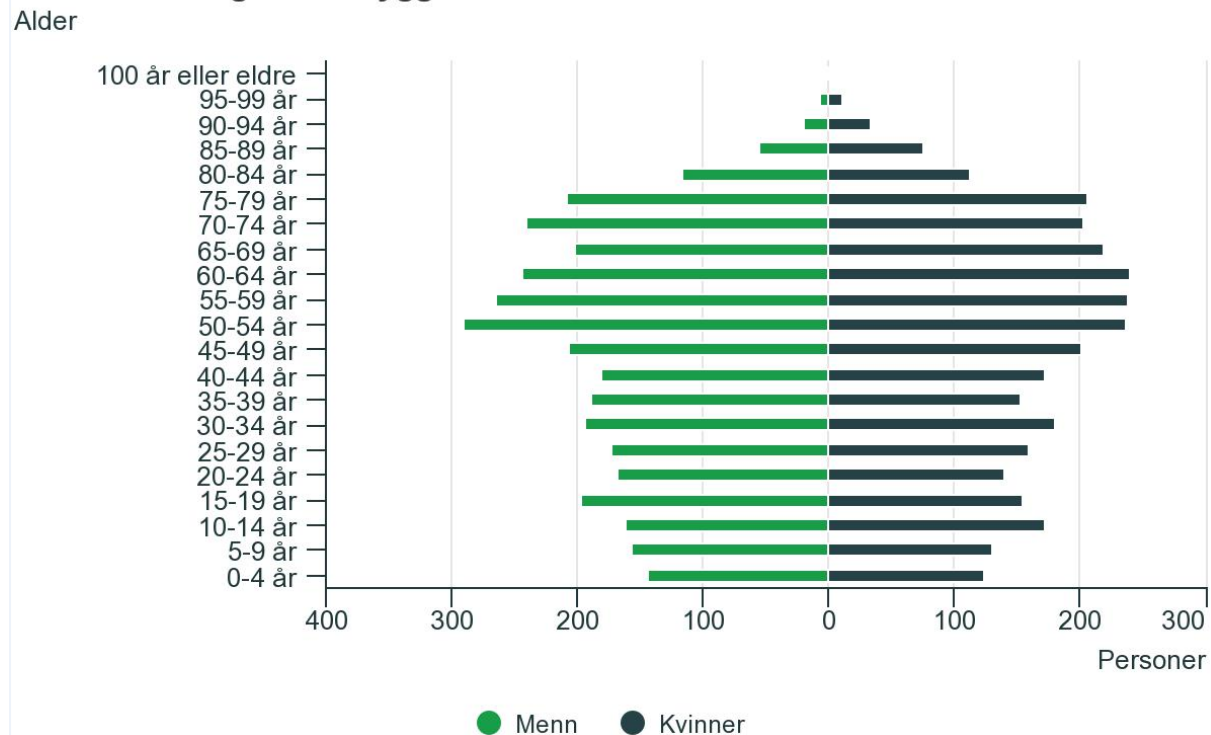
7 Utvikling i innbyggertall, bosetning og sentrale føringer

Kommunens økonomi påvirkes av sammensetningen av innbyggere og bosetningsmønstre. Sammensetningen av innbyggerne påvirker inntektene ved at rammetilskudd regnes ut etter antall innbyggere i forskjellige aldersgrupper. De gruppene som gir mest i rammetilskudd er eldre over 80 år og barn mellom 0-15 år.

Utviklingen i innbyggertall gir umiddelbare utslag i rammetilskudd. Utgiftssiden er mer statisk, ettersom det er like mange barnehager, skoler og institusjonsplasser. Utgiftsbehovet innen vaktmester- og renholdstjenesten endrer i takt med endret bygningsmasse. Sammensetningen av innbyggere indikerer et nivå for utgiftsbehov. Men utgiftsbehovet er mer sammensatt og et innbyggertall sier ikke noe om behov for spesialundervisning eller pleiebehov blant innbyggerne.

Historiske utviklingen viser en relativt stabil nedgang i innbyggertall til 2016, hvoretter vi opplevde en bra oppgang. Nedenfor er en oversikt over aldersfordelingen i kommunen (2022):

Aldersfordeling for innbyggerne i kommunen

Kommunens økonomi påvirkes av sammensetningen av innbyggere og bosetningsmønstre. Sammensetningen av innbyggerne påvirker inntektene ved at rammetilskudd regnes ut etter antall innbyggere i forskjellige aldersgrupper. De gruppene som gir mest i rammetilskudd er eldre over 80 år og barn mellom 0-15 år.

Utviklingen i innbyggertall gir umiddelbare utslag i rammetilskudd. Utgiftssiden er mer statisk, ettersom det er like mange barnehager, skoler og institusjonsplasser. Utgiftsbehovet innen vaktmester- og renholdstjenesten endrer i takt med endret bygningsmasse. Sammensetningen av innbyggere indikerer et nivå for utgiftsbehov. Men utgiftsbehovet er mer sammensatt og et innbyggertall sier ikke noe om behov for spesialundervisning eller pleiebehov blant innbyggerne.

Befolkning

Folketallet
4. kvartal 2022

6 582 innbyggere

Kilde
[Befolkning, Statistisk sentralbyrå](#)

7.1 Endringer i befolkningen

Endringer i befolkningen

Fødte
2022
55 personer

Kilde
[Fødte, Statistisk sentralbyrå](#)

Nettoflytting[□]
2021
55 personer

Kilde
[Flyttinger, Statistisk sentralbyrå](#)

Døde
2022
110 personer

Kilde
[Døde, Statistisk sentralbyrå](#)

Vekst i befolkningen siste kvartal
4. kvartal 2022
27 personer

Kilde
[Befolkning, Statistisk sentralbyrå](#)

Forventet utvikling

Befolkning i 2030
2030
6 449 innbyggere

Kilde
[Regionale befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå](#)

Befolkning i 2050
2050
6 126 innbyggere

Utviklingen over viser at Trysil har et relativt stort fødselsunderskudd, men likevel en bra tilflytting på grunn av høy attraktivitet, spesielt sentralt i Innbygda.

Sentralisering er noe som skjer, også i Trysil. Det er stort sett kun store byer og vekstsentre som opplever økning i bosetning. Det at Trysil har hatt en jevn vekst de siste årene (vi ser på 2020 som et unntak) var positivt, de fleste kommuner som sliter med nedgang i innbyggertall har ikke vekstsentre som Innbygda. SSB forventer likevel en større fraflytting framover. Vi ser ikke samme utvikling for Innbygda og Trysil som kommune.

Som følge av reduksjon i antall barn og endret bosetningsmønster har også antall skoleelever og skoler endret seg.

Nedgang i elevtall er krevende ettersom det medfører reduserte rammeoverføringer (inntekter), som igjen gjør at kommunen må redusere sine utgifter.

Dette kan endre seg sterkt over tid. Tendensen ser ut til å være en periode med rimelig stabile tall, hvoretter SSB forventer en nedgang, mens det lokalt tas høyde for fortsatt stabilitet i folketallet. Dette blir sterkt påvirket av nasjonale flyttingsmønstre, jobbtilbud, fruktbarhet og lokale utviklinger.

Framskrivning av befolkningstall er vanskelig og SSB har mange forskjellige prognoser basert på litt forskjellige forutsetninger. Det SSB tar hensyn til er fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og netto innvandring.

Det å lage prognoser på innbyggertall er vanskelig, det er svært mange faktorer som virker inn på utviklingen. SSB har lagt inn sine forutsetninger basert på MMMM. SSB har ikke forutsetninger til å ta hensyn lokale forhold om påvirker antall arbeidsplasser. Etablering av nye store hoteller med mange helårs arbeidsplasser er en slik faktor.

Ved en framskrivning av innbyggertallet ser det ut til at aldersgruppen 65+ år og eldre vil være relativt stabil frem til 2020/2025. Når det gjelder barn i førskole og grunnskole vil utviklingen være negativ. I 2020-2025 vil det komme en vekst i antall personer 80 år og eldre, og etter 2025 vil det være flere eldre over 80 år enn barn i grunnskolen. Dette vil i høyeste grad påvirke kommunens utgifter, med mindre kommuner kan digitalisere/utvikle tjenesteytingen videre.

Utviklingen i innbyggertall og bosetningsmønster i kommunen er utfordrende. I årene som kommer er det viktig å organisere tjenestetilbudet slik at det står i forhold til økonomien inntektssystemet gir.

Det er tegn på at utviklingen i innbyggertall er i ferd med å stabiliseres. Dersom kommunen ikke lykkes med å snu trenden permanent, dvs. stabilisere eller eventuelt øke innbyggertallet, vil det gå på bekostning av nivået på det etablerte tjenestetilbudet.

I kommuneplanen er økning i innbyggertall et av hovedmålene. Kommunen må ha dette som et mål i alt den foretar seg. **Med bakgrunn i prognosene til SSB, og historiske tall, er det mest realistiske bildet at kommunen må tilpasse seg en situasjon med stabile innbyggertall, men hvor antallet eldre blir større enn antallet barn.**

Sentrale føringer

Sentrale føringer som kommunen må forholde seg til er mange. Samfunnet endrer seg, faglige og politiske føringer påvirker kommunen. Føringer fra sentral myndigheter kommer gjennom endringer i lover og forskrifter, og oppgavefordeling mellom stat, fylke og kommune endres.

Endringer innarbeides i de årlige kommuneøkonomiproposisjoner som regjeringen legger frem i mai. I denne proposisjonen signaliseres det også hva Regjeringen arbeider med i forhold endringer i oppgaver, fordeling av oppgaver og økonomiske overføringer til kommunene.

Eksempler på endringer som kan/vil komme er:

- Kommunereformen og fremtidig kommunestruktur
- Digitalisering i kommunene
- Nye distrikts indekser
- E-handel
- Privatisering

Endringer/føringer som kommer fra sentrale myndigheter innarbeides i budsjett og økonomiplaner. En av de største utfordringene er å vite hvilke økonomiske konsekvenser det får for kommunen, når myndighetene (departementene, Regjering og Storting) ikke kommer med klare føringer i god tid. De fleste endringer er ikke klare før Stortinget vedtar kommende års Statsbudsjett, og ofte er ikke de økonomiske forholdene klare før Regjeringen legger frem sitt forslag til Statsbudsjett. Endringene innarbeides i inntektssystemet som igjen fordeler midlene ut til den enkelte kommune. Endringen består av ulike kriteriedata som igjen er satt sammen i forskjellige sektornøkler og som igjen er vektet i forhold til hverandre. Små endringer i dette kan gi store utslag for den enkelte kommune.

I kommunens budsjett og økonomiplaner innarbeider administrasjonen tiltak som viser hvordan kommunen innretter seg i forhold de sentrale føringene, og utfordringen blir å prioritere og omprioritere kommunens ressurser slik at disse blir forvaltet på en best mulig måte. Kravet til omstillingsevne, kompetanseutvikling og effektivitet ligger over kommunen hele tiden. Det er nødvendig å erverve og vedlikeholde kompetanse for å kunne fastsette tjenestetilbudet til det nivået Stortinget gjennom lover og forskrifter har forpliktet kommunene å yte overfor innbyggerne. Dette krever stor innsats både fra den politiske og administrative ledelse, og ikke minst fra medarbeidere i de ulike virksomhetene i kommunen.